

ZAJSZINE

1 Dr. Martin Nagle az Országos Kutatóintézet külső várótermében a mennyezet festését vizsgálta. Tíz perc múlva már többé-kevésbé biztos volt benne, hogy a festést melyik sarokban kezdték, milyen irányban haladtak vele a mennyezeten, s hogy a munka körülbelül mennyi időt vett igénybe.

Az épület új volt és a festés is, ezek a tények azonban világosan kiderültek az ecsetnyomokból és a festékekben maradt szőrszálakból. „A munka – gondolta magában Nagle kissé kedvetlenül – egészében véve híven tükrözi az általános helyzetet.”

Most figyelmét a szőnyegre fordította. A minőségi követelményeknek magasabbaknak kellett volna tenniük. A gyártó cég bizonyára abból az elvből indult ki, hogy „ne dobjuk el a másodrendű minőségű árut, az államra azt is rá lehet sózni.”

Órája szerint már huszonöt percet töltött el a váróterem tanulmányozásával. Ennél többet nem is volt hajlandó rászánni. Vette az aktatáskáját, a felöltőjét, és kifelé indult.

Eközben majdnem beleütközött egy szürke ruhás férfiba, és amikor hátralepve felismerte, örömeiben felkiáltott:

– Berk!

Dr. Kenneth Berkeley arca felragyogott, megragadta Martin Nagle kezét, majd vállon veregette.

– Mit csinálsz itt a várószobában, Mart?

– Meghívtak valamilyen konferenciára csupa fejessel és magas rangú katonával, de a kék mundéros legények nem akarnak beengedni. Már épp indultam vissza Kaliforniába. Álomban se gondoltam rá, hogy veled találkozom. Te mit keresel itt, Berk?

– Az OKI-nál dolgozom. Én is részt veszek a konferencián. Kiküldtek, hogy keresselek meg. Már mindenki megjött.

– Láttam innen a felvonulást. Dykstrát a Massachusettsi Műegyetemről. Collinst a Harvardtól és Mellont a Kaliforniai Műegyetemről. Csupa nagyjú!

– Igen. És mind terád várnak! Gyere! Később majd beszélgetünk.

Mart hüvelykujjával a váróteremből nyíló iroda felé bökött.

– Azok a hapsik odabent, úgy látszik, még nem tudták eldönteni, elég megbízható vagyok-e, nem köpök-e be valamit az elvtársaknak. Ezt nem tudom kivárni. Hat hétig is eltarthat, amíg zöld lámpát kapok. Feltételeztem, hogy mindezt előre tisztázzák. Nyilvánvalóan nem így történt. Add át mindenkinek üdvözlétemet, s mondd meg Keyesnek, sajnálom, de nem vizsgálták ki, elég megbízható vagyok-e, hogy titkos ügyekben részt vehessek. Ezt ő valószínűleg nem tudta.

– Nem, várj csak! Ez hülyeség – mondta Berk. – Részt kell vened a konferencián. Ül le, s öt percen belül rendbe tesszük a dolgot!

Mart újból leült. Még sohase működött közre titkos katonai projektumokban. Mindig is visszataszító dolognak tartotta, hogy kollégáitól ujjlenyomatot vegyenek, múltjukban turkáljanak. Tudta, hogy Berknek egy fikarcnyi esélye sincs. Már nem egy jó szakemberről hallott, aki fél évig vagy akár egy évig is malmozott, amíg sötét múltját felderítették.

Az FBI-ügynök belső irodájából éles szóváltás zaja hallatszott. Mart elkapott egy-egy szót Berk üvöltő baritonjából.

– Ez nevelés... élvonalbeli fizikus... elektromos mező... részt kell vennie...

Az FBI után még a hadsereg és a haditengerészet kémelhárító szerveinek akadályait is le kellett volna győzni. A konferencia körül fantasztikus hármassorompót húztak fel. Amikor idejött, magában kuncogott az esztelen bürokratizmusnak ezeken az újabb bizonyítékain – mennyire iparkodnak elrejtetni a természet titkait, pedig azok az egész világ számára tárva-nyitva állnak.

Berk egy perc múlva kiviharzott az irodából, kivörösödve, méltatlankodva.

– Maradj itt, Mart! – mondta felháborodottan. – Keyest állítom rá erre az ügyre, s akkor majd kiderül, kinek van joga a portáson kívül bejönni ide!

– Ide figyelj, Berk... Én nem szívom ezt mellre. Nem hinném, hogy helyes volna Keyest zavarni ezzel a dologgal.

– Mindjárt visszajövök. Ez már mindennek a teteje!

Mart zavarban volt. Nem saját hibájából akadt fenn a kémelhárító tisztek szűrőjén, de ez a kudarc mégis némi büntudattal töltötte el.

Berk percekben belül visszatért. Két egyenruhás férfi volt vele, egy dandártábornok és egy tengerésztsiszt. És velük jött dr. Keyes is, az OKI igazgatója. Martin csak hírből ismerte őt – de a hírek szerint igen-igen élvonalbeli tudós volt. Keyes őszinte, baráti mosollyal közeledett feléje, és a kezét nyújtotta.

– Nagyon sajnálom ezt a késedelmet, dr. Nagle. El se tudtam volna képzelni, hogy a biztonsági szervek megállítsák. Idejében utasítást adtam erre a konferenciára vonatkozóan: meghagytam, hogy minden meghívott megbízhatóságát előre tisztázzák. Az ön esetében erről a formalitásról miért, miért nem, elfelejtettek gondoskodni. De biztos vagyok benne, hogy néhány percen belül sikerül kielégítő szükségmegoldást találnunk. Várjon itt, legyen szíves, amíg beszélek ezekkel az urakkal...

Bezárták a belső szoba ajtaját, de Mart akarva, nem akarva hegyezte fülét, hogy kivegyen valamit a kiszűrődő hangokból. Az egyik kémelhárító tiszt szájából elkapott egy mondatot:

– Ön saját maga kívánta ezt a háromszoros biztonsági sorompót.

És egy másikat Keyes szájából:

–... épp ő az, aki megoldhatja ezt a dolgot nekünk...

Mart vonakodva jött el ide. Felesége hevesen ellenezte, két gyereke pedig éktelen sivalkodásban tört ki, hogy emiatt esetleg nem mehetnek nyári vakációra.

Bárcsak hallgatott volna a tiltakozásukra. Ha valaki egy olyan titkos ügyben vesz részt, amelyhez hármassal engedélyre van szüksége: a szárazföldi hadsereg, a haditengerészet és az FBI részéről, akkor búcsút mondhat a szabadságnak. Csodálkozott, hogy Keyes miképpen bonyolódhatott bele egy ilyen tekervényes ügybe. Keyes az elektromágneses sugárzás terén korszakalkotó munkát végzett.

És azon is csodálkozott, mit keres itt Kenneth Berkeley. Ez nagyon távol áll az ő munkaterületétől. Berkeley a tanulás mechanizmusának és a kísérleti oktatás módszereinek terén élenjáró pszichológus volt.

Mart úgy gondolta, mindketten csak pocsékolják idejüket ebben a megbízhatósági huzavonában.

A megvitatandó probléma esetleges nagysága nem túlzottan izgatta. Ha valaki a nyári égbolt alatt egy hegyi patak mellett üldögél, elébe tárulnak a természet leglényegesebb problémái, ha hajlandó szemügyre venni őket. Ezenél nem lehet fontosabb semmiféle probléma, bármekkora titokzatosságba burkolják is zárt laboratóriumi ajtók mögött.

Az ajtó végre kinyílt. Mart felállt a helyéről. A menetet dr. Keyes vezette ki a szobából.

A férfiak arckifejezése valamivel feszültebb volt annál, mint amikor bementek, de Keyes karon fogta Martot.

– Minden rendben. Általános érvényű zöld lámpát kapott. Papírjait itt kiállítják, és készen várják önt, amikor majd kijön. De most menjünk be azonnal a konferenciára. Már amúgy is eléggé megvárakoztattuk a többieket.

Amikor Mart belépett a tárgyalóterembe, akaratlanul is visszafojtotta lélegzetét. Az övével rokon munkaterületeken dolgozó kollégák ragyogó együttesén kívül minden katonai ágazat aransávos egyenruháját ott láthatta. Egykettőre felismert több altábornagyot és altengernagyot, valamint a nagyvezérkar legalább egy tagját.

Berk a helyére vezette őt, az első sorba. Most kétszeresen bűnösnek érezte magát, hogy megvárakoztatta ezeket az embereket, még ha nem is az ő hibájából történt.

A teremben elől egy vetítőlámpa lógott kifeszítve a falon. Hátról egy tizenhat milliméteres vetítőt állítottak fel. A túlsó falnál, egy asztalon, vitorlavászonnal letakarva valamilyen szabálytalan alakú tárgy feküdt.

Keyes megállt az emelvényen, és a torkát köszörülte.

– Ne vesztegessük az időt azzal, hogy bemutatjuk egymásnak az urakat. Sokan már úgyis ismerősök tudományos vagy személyes kapcsolat alapján, s biztos vagyok benne, hogy ha majd már egy-két órát foglalkoztunk ezzel a projekttel, mindannyian megismerkednek egymással. A megbeszélendő ügy szigorúan titkos jellegét kellőképpen aláhúzta a kémelhárító tisztek háromszoros szűrése, amelynek eredményeként bebocsátást nyertek ebbe a terembe. Amiről itt beszélni fogunk, tekintsék érdemesnek arra, hogy akár az életükkel is megvédelmezzék, ha netán bármikor a jövőben ilyen rendkívüli kényszerhelyzet merülne fel.

A hallgatóság soraiban helyet foglaló katonák meg se moccantak, de Martin Nagle látta, hogy tudós-kollégái közt nyugtalan mozgólódás támadt. Mindannyiukat bizonyos mértékig feszélyezte az a katonáktól eredő feltételezés, hogy a természet titkait hét lakat alá lehet zárni, holott úgy hevernek szerte a világban, mint kagylók a tengerparton.

De Keyes nem volt katona. Amikor Mart felismerte e tény fontosságát, úgy érezte, izmai kissé megfeszülnek.

– Tíz nappal ezelőtt – mondta lassan Keyes – megjelent nálunk egy fiatalember, amolyan feltalálóiéle, s azt állította, hogy egy meglepő, forradalmi találmánya van.

Leon Dunningnak hívták. Igen nagyra tartotta önnön képességeit, s nyilvánvalóan elvárta, hogy mindenki más első pillantásra ugyanígy vélekedjék róla. E tulajdonsága meglehetősen rossz színben tüntette fel. Ragaszkodott ahhoz, hogy csakis az intézet igazgatójával hajlandó beszélni, s annyit kellemetlenkedett, hogy a titkárságnak végül is nem maradt más választása; vagy beengedik hozzám, vagy rendőrt hívnak.

Amikor beszámoltak nekem a dologról, végül is úgy döntöttem, hogy fogadom. Fölöttébb meghökkenítő dologgal állt elő. Azt állította, hogy megoldotta egy antigravitációs gép szerkesztésének problémáját.

Martin Nagle hirtelen nagy csalódottságot érzett, majd nevetnékje támadt. Ezért mondta le a gyerekek nyári vakációját?! Talán még nem késő, hogy visszamenjen...

Kollégáira pillantott. Dykstra előrehajolva a homlokát dörzsölte, hogy eltakarja az ajkán játszó mosolyt. Lee és Norcross szánakozóan elnéző pillantást váltottak egymással. Mart megfigyelte, hogy Berkeley az egyetlen tudós, aki nem mozdul, nem mosolyog. De hát Berk persze pszichológus.

– Látom, uraim, hogy néhányan mosolyognak – folytatta Keyes. – Én is mosolyogtam. Azon gondolkodtam, hogyan lehetne minél gyorsabban megszabadulnom ettől az ellenszenves futóbolondtól, aki így befurakodott az irodámba. Megint csak felmerült a kérdés: hallgassam-e, amíg állításainak nevetséges volta nyilvánvalóvá válik, vagy dobassam ki? Aztán mégis végighallgattam.

Megpróbáltam kiszedni belőle a szerkezetének működési elvét, de erről nem volt hajlandó részletesen nyilatkozni. Ragaszkodott ahhoz, hogy ezt majd a szerkezet működésének demonstrálása után tárgyaljuk meg.

Azon a héten a szombat délutánom szabad volt, s így beleegyeztem, hogy végignézem a demonstrációt. Dunning ahhoz szintúgy ragaszkodott, hogy katonai szakértőket is hívjunk meg, s hogy filmfelvevő készülék és magnetofon álljon rendelkezésére. Ha egyszer már idáig elmentem, ebbe is beleegyeztem, és összeverbuváltam egy-két urat, akiket ma délután itt látnak velünk a teremben.

Másfajta publicitást nem kívánt, így abban állapodtunk meg, hogy a Dover-klub kis magánrepülőterén találkozunk. Ez épp ma egy hete volt. És ott demonstrálta készüléke működését.

Vállára szíjjakkal egy kis csomagot erősített. Magam segítettem feltenni rá. Körülbelül harmincöt-negyven fontot nyomott. Nem volt rajta semmiféle meghajtás, se légcsavar, se fúvóka, se semmilyen külső energiaforráshoz nem volt vezetéke. Ezt látva rendkívül szégyelltem magamat, hogy efféle hiábavaló demonstrációhoz katonai vendégeket csődítettem ide.

Körülbelül tíz láb átmérőjű körben álltunk körülötte. Amikor a csomagot a vállára erősítettük, szánakozó mosollyal nézett ránk, s az övén megnyomott egy kapcsolót.

Abban a pillanatban gyorsuló mozgással egyenesen a levegőbe emelkedett. Hátralépve figyeltük. Mintegy ötszáz láb magasan megállt, s egy pillanatig mozdulatlanul függött a levegőben. Aztán leereszkedett a kör közepébe.

Keyes rövid szünetet tartott.

– Az arckifejezésük, uraim – folytatta aztán –, mindent elárul. Egyesek önök közül, gondolom, azt hiszik, hogy mi, akik tanúi voltunk a demonstrációnak, érzéki csalódások áldozatai lettünk, vagy pedig egyszerűen hazudunk. Utólag mindannyian egyetértettünk abban, milyen nagy szerencse, hogy Dunning ragaszkodott a demonstráció lefilmezéséhez. Így ezt a filmet most bemutathatjuk önöknek. Legyenek szívesek...

Intett az asszisztenseinek. A redőnyöket leengedték, s a terem végében álló vetítő felberregett. Mart akaratlanul is előrehajolt, keze megmarkolta a szék karfáját. „Ezt egyszerűen nem *akarom* elhinni” – gondolta magában.

A film egy embergyűrűt mutatott. A közepén álló Dunning huszonöt-harminc éves lehetett. Mart azonnal felismerte benne a Keyes által leírt típust – a fiatal taknyost, aki tudja magáról, mit ér, s másoktól is elvárja, hogy ezt vonakodás nélkül tudomásul vegyék. Mart ismerte ezt a típust. Az ország valamennyi iskolájában, a felsőbb műszaki tagozatokon az ember minduntalan beléjük ütközik.

A gyűrű kitért, s most tisztán ki lehetett venni az állítólagos feltalálót, hátán azzal a titokzatos csomaggal. A fiatalember egy pillanatig az övén levő kapcsolóval babrált, majd hirtelen felemelkedett a talajról.

Mart csak bámult. A kép ekkor hirtelen feljebb szökkent, a kamera kezelője bizonyára hátralépett, hogy messzebből filmezhessen. Mart feszülten figyelt, nem lát-e valamiféle sugárzást kivillanni a csomagból. Aztán észbe kapott – ostobaság ilyesmire gondolni. Nem létezik sugármeghajtás, amely ilyen módon működjön.

De antigravitáció... Mart úgy érezte, egész teste bizsereg, s ugyanakkor a hátán hideg futkároz.

A vásznon most semmi sem mozdult. Majd Dunning lassan leereszkedett a kör közepébe.

Aztán a vásznon elsötétült, a teremben kigyúltak a lámpák. Mart úgy bámult maga elé, mintha delejes álomból ébredt volna.

– Ekkor szünetet tartottunk – mondta Keyes. – Dunning most már beszédesebb lett, és néhány szóban beszámolt gépének alapelveiről. Ezt felvettük azzal a magnetofonnal, amelyet kívánságára magunkkal hoztunk. A felvétel a magas zajszint és a torzulások miatt sajnos jóformán érthetetlen, de azért tüstént lejátsszuk önöknek.

A beszélgetés után Dunning hajlandó volt még egy demonstrációra: azt mondta, bemutat egy további formát, az irányított vízszintes repülést. Most erről látnak egy filmet.

Keyes megnyomta a villanykapcsolót. A szintér újból láthatóvá vált. Az embergyűrű ezúttal egyik oldalán szétnyílt, s Dunning meglehetősen meredek ívben felemelkedett, majd vízszintesre fordult. A háttérhez viszonyítva úgy látszott, körülbelül olyan magasan van, mint a mögötte levő hangár teteje. Mintegy száz lábat lassan lebegve tett meg, aztán felgyorsított. Martnak teljesen megmagyarázhatatlan nevetetnékje támadt. Mintha Buck Rogers, az indiánvadász elevenedett volna meg, mindent elsöprő támadás közepette.

A vásznon hirtelen valami villant. A Dunning hátára erősített csomag egyet szikrázott. Egy szörnyű pillanatig úgy látszott, mintha Dunning kétségbeesetten viaskodva függne odafent. Aztán, akár egy eleresztett kő, a földre zuhant.

A kamera egy másodpercre elvesztette, de aztán a földre zuhanás pillanatában megint elkapta. Esés közben Dunning megfordult. Amikor lezuhant, a csomag alája került. Teste egyet szökkent, majd kissé odább hempergett, s többé nem moccan.

Keyes odament a villanykapcsolóhoz, s intett, hogy húzzák fel a redőnyöket. Valaki felállt, és felhúzta őket. A többiek mozdulatlanul ültek. Mintha a teremben megállt volna az idő.

– Hát erről van szó, uraim – szólalt meg Keyes nyugodt hangon. – Most már bizonyára megértik, miért hívtuk össze önöket. Dunning felfedezte az antigravitációt. Efelől semmi kétség nem lehet. És Dunning halott.

A tulsó falnál álló asztalon felhajtotta a vitorlavászon egyik csücskét.

– A készülék maradványai itt vannak, megvizsgálhatják őket. Mindeddig ez csak kiégett, véres roncs volt számunkra. De most majd az önök felügyelete mellett gondosan lefényképezzük, és aztán szétszereljük.

Leengedte a vásznat, és visszatért az emelvény közepére.

– Azonnal elmentünk Dunning házába az OKI egyik kutatócsoportjával és a katonai ágazatok kémelhárító tisztjével.

Dunning szembeszökően paranoiás alkatára vall az is, hogy semmiféle jegyzetet nem készített. Bizonyára állandó rettegésben élt, hogy találmányát ellopják. Magánkutató létére kitűnő laboratóriuma volt. Hogy milyen kereseti forrásai voltak, ezt még nem tudjuk.

A könyvtára is meghökkentő, meghökkentő abban az értelemben, hogy nemcsak az összes tudományágat öleli fel, hanem az okkult tudományok úgyszólván minden területét is. És ez megint csak rejtély számunkra.

Megvizsgáltuk, milyen egyetemi végzettsége volt. Úgy látszik, sehol sem tudott huzamosabb ideig megmaradni, legalább négy különböző egyetemre járt. Stúdiumai ugyanolyan szerteágazóak voltak, mint könyvtárának anyaga. Elektromérnöki tanfolyamokat hallgatott, komparatív teológiát, felsőfokú csillagászatot, latint, csoportelméletet, általános szemantikát és felsőfokú komparatív bonctant.

Sikerült érintkezésbe lépünk mintegy húsz oktatójával és diáktársával. Valamennyien egybehangzóan paranoiásnak írták le. Az égvilágon egyetlenegy bizalmasa sem volt. Ha bárkivel közölte is elméleteit, erről nem sikerült tudomást szereznünk.

Így hát annak a férfinak nyilatkozataiból, aki az első antigravitációs gépet megszerkesztette, semmi más nem áll rendelkezésünkre, csak ez a gyatra minőségű magnetofonszalag.

Újból biccentett a terem végében álló műszerész felé. A műszerész bekapcsolta a magnetofont, ahonnan a hangot a terem elülső részében álló asztalra szerelt hangszóróhoz továbbította.

A termet egyszerre fütyülés, dörgő hangzavar töltötte be. Felszálló repülőgépek döreje – a repülőterek mindennapos zajai. E zenebonából kihallatszott az immár halott ember hangja, magas, meglehetősen éles hang, még a lárman keresztül is kiérződött belőle a lenézés, a türelmetlen rátartóság.

Mart hegyezte fülét, hogy valami értelmeset szűrjön ki a hangzavarból. Szeme elkapta Berk pillantását, de abban is csak saját reménytelenségét látta, hogy ebből az összevisszaságból valaha is megérthetnek valamit. Keyes intett a műszerésznek.

– Látom, elégedetlenek ezzel a felvétellel, uraim. Talán nem is volt értelme lejátszani itt, e konferencia során. De mindegyikük kap majd belőle egy másolatot. Laboratóriumuk csöndjében

módjuk lesz kibogozni belőle, amit tudnak. Érdemes tanulmányozniuk, mert tudomásunk szerint ez rejti magában az egyetlen rendelkezésünkre álló kulcsot.

Mart türelmetlenül felemelte kezét.

– Dr. Keyes, ön és a demonstráció többi szemtanúja hallotta az eredeti magyarázatot. Nem tudnák kiegészíteni valamivel azt, ami a szalagon van?

Keyes kesernyésen elmosolyodott.

– Bár tudnánk, dr. Nagle. Sajnos Dunning magyarázatában ugyanakkora volt az értelmi zűrzavar, mint a szalagon a technikai torzulások. De a legépelte szöveget a legjobb emlékezetünk szerint kiegészítettük, s ezt majd átadjuk önöknek.

Ez a gépelt szöveg tartalmazza mindazt, amit a fonetikai szakértők, akik e szalagot elemezték, összerakosgattak. A szemtanúk kiegészítéseit zárójelbe tettük. Ezeket azonban csak akkor iktattuk be a szövegbe, ha valamennyi szemtanú egymástól függetlenül azonos eredményre jutott. Ez persze lehet pontos, de lehet pontatlan is. Akar még valaki valamit kérdezni?

Mindannyian tudták, hogy volna még kérdeznivalójuk, de a történetek hatása az egész hallgatóságban egy időre minden más reakciót elnémított.

Keyes egy lépést tett előre.

– Gondolom, most már önök közül senki sem becsüli alá e probléma komolyságát. S ugye, megértik, hogy ezt a titkot mindenáron fel kell derítenünk?

Tudjuk, hogy mai ismereteink körén belül valahol ott rejtőzik az az ismeret, amely a gravitáció legyőzéséhez szükséges, amely elvezetne minket a Földön túlra, akár a csillagokig.

És tudjuk, hogy ha egy fiatal amerikai képes volt felderíteni e titkot, akkor egy fiatal orosz is képes lesz rá. *El kell jutnunk odáig, ahová Dunning eljutott.*

Az OKI minden műszaki berendezése rendelkezésükre áll. Természetesen engedélyt adunk önöknek, hogy megvizsgálhassák Dunning laboratóriumát és könyvtárát, valamint gépének maradványait. A számításba jövő személyek közül azért választottuk ki önöket, mert azon a véleményen vagyunk, hogy önök ilyen vagy olyan speciális képességgel rendelkeznek e feladat megoldására. Nem vallhatnak kudarcot.

Este újból találkozunk, uraim. Remélem, most már megértik, miért kellett e projekttel kapcsolatban a legszigorúbb biztonsági intézkedéseket alkalmaznunk.

2

Martin Nagle jóval a történetek után milderre úgy emlékezett vissza, hogy egyfajta bódulatban hagyta el a tárgyalótermet. Az a bizonytalan és kellemetlen érzés töltötte el, mintha többször egymás után fejbe verték volna. Kenneth Berkeleyvel együtt ment ki a teremből. Csak annyi időre álltak meg, hogy Mart udvariasan üdvözölhesse fizikus kollégáit, akikkel már huzamosabb idő óta nem találkozott. De minél előbb odább akart állni. Minél előbb meg akart szabadulni attól az érzéstől a fejében.

Az OKI épülete előtt zsebre dugott kézzel megállt, s végignézett a város egyhangú, szürke épületein. Behunyta a szemét, de még mindig maga előtt látta, ahogy a férfi egyenest a levegőbe emelkedik, meredeken száll felfelé, s aztán mint az ólom zuhan le a földre.

Egyszerre ráeszmélt, hogy még annyi időt se vett magának, hogy megvizsgálja a vitorlaváson alatt megbújó készülék maradványait. Hirtelen Berkeley felé fordult.

– A lélektani kérdések... te ezek miatt veszel részt ebben a dologban, Berk?

Berk bólintott.

– Keyes azért hívott ide, hogy felderítsem Dunning múltját. De most már, azt hiszem, itt is maradok.

– Te is tudod, hogy ez az egész dolog érthetetlen, ugye? – kérdezte Mart. – Teljesen, tökéletesen érthetetlen. Tudományos ismereteink erre nem adnak magyarázatot, s még kevésbé teszik lehetővé, hogy Dunning teljesítményét megismételjük.

– Érthetetlen? Ezzel mit akarsz mondani?

– Azt, hogy nekem... hogy mindannyiunknak sebességet kell váltanunk, rükvercbe kell mennünk, visszafelé, ki tudja, meddig... húsz évet a tanulmányainkban, ötszáz esztendő a tudomány terén? Hol tértünk le a helyes útról? S miért sikerült Dunningnak, egy ilyen félnótásnak megtalálnia a helyes utat?

– Furcsa figura lehetett – tűnődött Berk. – Asztrológia, miszticizmus, levitáció! A szalagon elég sok szó esik a levitációról. Ez pedig, ugye, nincs is olyan messze az antigravitáció fogalmától?

Mart mérgesen morgolódott.

– Legközelebb azt hallom majd, hogy az első sikeres repülést seprűnyélen hajtották végre.

– Hát a népmesékben elég sok szó esik seprűnyélről, varázsszőnyegekről és más hasonlókról. Az ember azt kérdezi magától: mi adta ehhez az ötletet?

A megdöbbenés csak lassanként ült el. Martin az esti megbeszélés után, amelyet jórészt a roncsok megvizsgálásával töltöttek, visszatért a szállodájába.

A roncsok vizsgálata, ahogy ezt Keyes előre megmondta, nem sokra vezetett. És mégis valamilyen meghatározhatatlan érzés ébredt az emberben, ahogy elnézte e hihetetlen álmok megvalósításának maradványait. Martot heves vágy fogta el, hogy kinyújtsa kezét, megérintse a roncsokat, és pusztán akaraterővel visszavarázsolja azzá a készülékké, ami valaha volt. Mintha a hit, hogy ez lehetséges, valóban lehetségessé is tette volna.

De nincs-e ebben az eszmében valamiféle alapvető igazság? – töprengett. Dunning hitt abban, hogy az antigravitáció megvalósítható, s megvalósította. Neves tudósok viszont lehetetlennek tartják...

Mart szállodai szobájában az ágy szélén ült, s az ablakon át kinézett a város esti fényeire. Bizonyos dolgokat lehetetlennek kell elfogadnunk. A lehetetlen és a lehetséges fogalmi egyaránt alapjai a tudománynak.

Perpetuum mobile.

Az aranycsinálók álma... ahogy azt az alkimisták álmodták.

Antigravitáció...

Minden próbálkozás, hogy úrrá legyünk a természetén, az emberi tapasztalat szerint azt bizonyítja, hogy ezek az álmok megvalósíthatatlanok. El kell ismernünk, hogy vannak bizonyos korlátok. Hogy az emberi alkotóképességet bizonyos nagy lehetetlenségek szükségképpen korlátok közé szorítják, másként egy életet eltölthetnénk azzal, hogy megoldjuk a láthatatlanság titkát vagy kiókumláljuk, miképpen lehetne egy téglafalon keresztül menni.

Vagy megpróbáljunk varázsszönyeget készíteni.

Felállt, az ablakhoz ment. Egész délután valamiféle halvány riadalom gyötörte. És most rájött, mi okozza. Hol lehet határvonalat húzni? Valahol meg kell húzni. Ebben biztos volt.

Egyszer már meghúzták ezt a határvonalat, végérvényesen. Az 1890-es években a tudomány mintegy lezárta könyveit. Nagy elmék akkor azt hitték, hogy a tudomány már az egész világegyetemet felöleli. Mindazt, amit nem ismertek, a nagy lehetetlenségek közé sorolták be.

Aztán jött a rádium, a röntgensugárzás, a relativitás, a kozmikus sugárzás. A határvonal eltűnt. Most vajon hol húzódik? Néhány évvel ezelőtt még azt mondta volna, hogy kellő pontossággal meg tudja határozni. Ma este már korántsem ilyen biztos benne.

Lefeküdt. Egy óra múlva felkelt, és felhívta Kenneth Berkeleyt. Az óra csaknem éjfél mutatott. De ez nem számít.

– Berk – mondta a telefonban -, itt Mart beszél. Gondolkoztam a dolgon. Holnap az egész társaság megrohanja Dunning laboratóriumát és könyvtárát. Nem tudnánk korán reggel kimenni oda? Csak mi ketten. Szeretném megelőzni őket.

– Azt hiszem, elintézhetem – válaszolta Berk. – Keyes azt akarja, hogy mindannyian tetszések szerint dolgozzatok. Holnap majd többet mondhatok. Felhívlak, amilyen korán csak lehet.

Éjszaka eleredt az eső, s amikor Berk a kocsijával eljött Martért, a ködbe burkolózott város vigasztalan képet nyújtott, még inkább elmélyítette az őket körülvevő valóságatlanságot.

– Keyes nem nagyon lelkesedett az ötletért – mondta Berk, amikor elindultak a szállodától. – Bizonyára lesznek, akik felhergelődnek ezen, de őszintén szólva az a meggyőződésem, hogy Keyes benned bíz legjobban, szerinte az egész társaságból neked van a legnagyobb esélyed a sikerre.

– Szerintem nekem van a legkisebb – dörmögte Mart. – És még egyáltalán nem vagyok biztos benne, hogy ez a Dunning nem folyamodott-e valamilyen nagyon ügyes furfanghoz.

– Értem, mire gondolsz, de majd meggyőződsz róla. Fokozatosan. Te az ilyesmit könnyebben átlátod. Te vagy valamennyiünk közt a legfiatalabb. Keyes szerint az öregek közt lesznek olyanok, akik egész idejüket azzal töltik majd, hogy bebizonyítsák, Dunning nem találhatta fel az antigravitációt. Neked mi erről a véleményed? Ezen töröd majd a fejedet, vagy megpróbálsz rájönni, hogy Dunning mit csinált?

– Amit egy olyan pacák, mint Dunning, meg tud csinálni, azt Nagle mégúgy meg tudja csinálni, ha egyszer meggyőződött arról, hogy Dunning tényleg megcsinálta.

Berk hátrahajtván fejét nagyot nevetett.

– Keyes ezért a keblére ölel, öregem. Attól félt, hogy az egész országban nem akad majd egyetlen igazi koponya, aki szívvel-lélekkel beleveti magát a dologba.

Dunning lakása a város egykor divatos, de ma már megkopott kerületében volt, ahol a rikító, szörnyű épületek tulajdonosai nem tudták többé kifizetni a tatarozási költségeket, és nem is tudták a házakat olyanoknak eladni, akik e költségeket fedezni bírták volna.

Azt már korábban kiderítették, hogy a ház falójában Dunning egyik nagybátyjéé volt, akinek hollétét azonban egyelőre nem lehetett megállapítani.

A ház homlokzati bejáratánál egy ór állt szolgálatban. Amikor Berk és Mart felmutatta belépési engedélyét, az ór egy bőlintással beengedte őket.

– Dunning laboratóriumi és műhelyei a földszinten vannak – jegyezte meg Berk. – Könyvtára az első emeleten. A második emelet egyik hálószobájában aludt, de az épület többi része üres. A hátsó konyhában nagy főzőcskészés folyhatott. Dunning jól felszerelt éléskamrát hagyott maga után. Hol akarsz kezdeni?

– Először egy pillantást vetnék a laboratóriumokra. Szeretném kissé megismerni a lakás levegőjét.

Az előszobától jobbra Berk egy kicsiny, de rendkívül jól felszerelt kémiai laboratóriumba vezette be Martot. A laboratóriumot szemmel láthatóan sűrűn használták, de azért kifogástalan állapotban volt. A munkaasztalon egy komplex lepárlóberendezés állt.

– Az egész lakásban jóformán semmi írást nem találtunk, csak itt egy kis blokkot – mondta Berk. – Rajta néhány odavetett számítással, de minden képlet vagy reakcióvezetés nélkül.

Mart dűnnyögvé átment a szomszéd szobába. Ez már az elektronikus kísérletezés megszokottabb összevisszaságát mutatta, de a gondos munka jelei még itt is azonnal felismerhetők voltak. A készülékeket a legnagyobb alaposággal szerelték össze. A próbavezetékeket gondosan gumírozott vagy hőszigetelt drótból készítették, és kábelsarukkal látták el, nem pedig a szokásos módon csak úgy találomra levágott színes összekötő drótokból, amelyeket sebtiben letisztítanak, és a csatlakozáshoz kötnek.

Egy fogasruddal és műszertáblával ellátott jókora készülékcsoport funkcióját Mart nem tudta azonnal felismerni. Afféle berendezésnek látszott, amelyet egy olyan gondos kísérletező szerelt össze, akinek nem kell a bankszámlájára tekintettel lennie.

Ez alaposabb vizsgálatot igényelt volna, de Mart továbbment a következő szobába: egy gépműhelybe, az is ugyanolyan jól fel volt szerelve, mint az előbbi szobák. Egy hathüvelykes esztergapada, egy nagy, oszlopos fűrőgépj és egy marógép – ezek voltak a legfontosabb darabok.

Mart halkán fűtyörészve megállt a szoba közepén, és visszanezített a szobákra, amelyeken átjöttek.

– Középiszolás koromban – jegyezte meg – pontosan ilyennek képzeltem a mennyországot.

– És ez mind egy olyan alaké volt, mint Dunning – jegyezte meg halvány mosollyal Berk.

Mart hirtelen felé fordult.

– Ide figyelj, Berk – mondta halk, komoly hangon –, akármilyen is volt ez a Dunning, de ostoba fráter nem volt. Paranoiás lehetett, de ostoba nem. Csinált egyet s mást. Ide nézz!

Az egyik közelben álló asztalról felemelt egy furcsa külsejű holmit, és a világosság felé tartotta. Sárgásfehér színben csillogott. Ezüstözött, nagy feszültségű függélyező volt.

– Ez gyönyörű! – lelkesedett Mart. – Az egész országban alig akad olyan egyetemi műhely, amely ehhez hasonlót elő tudna állítani. Nekem a műszerészeinkkel heteken át kell balhéznom, hogy egy-egy ilyen komplex darabot elkészítsenek, és a túrése azoknak is mindig jóval túl van a megengedhető határon.

Könnyedén dobálgatta tenyerében a függélyezőt. Tudta, hogy pontosan annyi a súlya, amennyinek lennie kell. Már a fogása is erről tanúskodott.

Berk most az előszoba túlsó oldalára vezette Martot. Kinyitott előtte egy ajtót. Odabent, a szoba egyik falánál egy digitális számítógép műszertáblái álltak, a másik oldalon pedig egy analóg számítógépé.

– De ez még mind semmi – jegyezte meg Berk. – A legnagyobb meglepetés odafent vár rád.

A gravitáció – erő, gondolta magában Mart, ahogy felment a lépcsőn. Erőt pedig csak erővel lehet legyőzni, legalábbis a fizika világában. A politikában és az emberi viszonylatokban az erő létrehozhat valami önmagánál bonyolultabbat is, de ha Dunning legyőzte a gravitációt, ezt csak valamilyen más – már eddig is ismert – erővel tehetné. A fizikának minden létező erőről legalábbis tudomása van. Sehol sincsenek fehér foltok, kivéve talán azt az egyet, amelyet ez idő szerint még az a rejtelmes neutrino foglal el.

Dunning egy zseniális szerkezetet készített. De ez sem lehetett más, mint az ismert törvények és erők találékony alkalmazása. Nem rejtőzhetett benne semmiféle csoda, semmiféle varázslat. Mart, amikor ezt lassan szavakba foglalta magának, kissé megkönnyebbült. Követte Berket a könyvtárba.

Ez nem egyetlen szoba volt, hanem egy egész – átalakított és polcokkal felszerelt – lakosztály. Kétségtelenül több ezer kötet állt sorban a polcokon.

– Ez fog a legjobban érdekelni – mondta Berk, és belépett a legközelebbi, bal oldali szobába. – Az „A” asztrológiát jelent. – És ezzel egy teljes polcra mutatott.

Mart végigfutott a címeken. *Asztrológia kezdők számára, Asztrológia és a korlátlan végzet, A babilóniai módszer, A csillagok pályája.*

Ezt a legutóbbi kötetet leemelte a polcra, abban a hiú reményben, hogy hátha mégis csillagászati szakkönyv. De nem az volt, s így gyorsan visszatette a társai mellé.

– És sokat is olvasott – jegyezte meg Berk. – Tömérdek könyvet megvizsgáltunk, s bőséges jegyzeteket találtunk bennük Dunning kézírásával. Talán épp itt fedezhetjük fel gondolkodásmódjának igazi kulcsait, ezekben a széljegyzetekben.

Mart hevesen, elutasítóan intett a komor kötetek felé, majd mélyen zsebre dugta kezét.

– Csupa zöldség! – motyogta magában. – Ennek semmi köze nem lehet Keyes problémájához. Bár számodra kétségtelenül érdekes probléma lehet. Ahhoz, hogy valaki a lent látottak és ugyanakkor ez iránt az ostobaság iránt is érdeklődjék, ahhoz két külön fejének kell lennie.

– Dunningnak azonban csak egy feje volt – szölt nyugodtan Berk. – Talán mindezek részei egy egésznek, amelyet mi nem látunk, de Dunning látott.

Mart ajkát biggyesztve a pszichológusra nézett.

– Komolyan beszéltek – mondta Berk. – Az én területem elsősorban az emberi elme és csak másodsorban azok a témák, amelyekkel az elme foglalkozik. De Dunningban olyan elmét látunk, amely megoldotta az antigravitáció problémáját, érdeklődést tanúsított a lenti laboratóriumok által képviselt területek iránt, s meg tudta emészteni ezt az anyagot is.

Mármost valódi skizofrénia voltaképpen nem létezik. Mindannyiunk koponyájában csak egyetlen egyén lakozik, s ha bárkit alaposan megvizsgálunk, megállapíthatjuk, hogy az illetőt egy feltűnően következetes cél vezérli, akármilyen szeszélyesnek látszanak is a cselekedetei.

Talán abból az anyagból, amit Dunning könyvtárában és laboratóriumában találtunk, számára sok minden feleslegesnek bizonyult, de szerintem Dunning zsenialitása nyilvánvalóan abban a képességében rejlett, hogy a feleslegesből kiszűrje a relevánst anélkül, hogy az emberi gondolkodás bármely területét kategorikusan elutasítaná.

Mart elnézően mosolyogva félrefordult. Most egy olyan polcsorral került szembe, amely hindu filozófiai műveket tartalmazott. Hat-nyolc lábnyi hosszúságban levitációval foglalkozó kötetek sorakoztak egymás mellett. Mart ujjával feléjük bökött.

– Amit ezek a hapsik hókuszpókusz árán elértek, azt Nagle kétszer olyan gyorsan megcsinálja x-ekkel és y-okkal meg azzal, hogy megtanítja az elektronokat átugrálni a karikákon.

– Keyes ennél többet nem is kíván tőled – jegyezte meg Berk. – Mikorra készülsz el vele?

3 Ebéd után visszatértek az OKI-ba. Martnak kijelöltek egy dolgozószobát, és kapott egy másolatot a Dunning-féle magnószalagból. A kiegészített gépelt szöveget, ahogy Keyes javasolta, félretette, hogy elfogulatlanul hallgathassa végig a felvételt. Bekapcsolta a magnót – a harsogó hangzavarra összeresztett. Egyik kezét a hangerőszabályozón tartva, állával a karjára támaszkodott a hangszóró előtt, és a zajon keresztül igyekezett kivenni Dunning alig-alig érthető szavait.

A felvétel eleje táján elkapta a gyakran emlegetett „levitáció” szót. Aztán egy teljes mondatot: „A levitáció, amelyet a nyugati világnak első ízben egy angol médium demonstrált...” A többit elnyomta egy repülőgép zúgása.

Mart visszaforgatta a szalagot, és ezt a részt újból meghallgatta. A levitáció említésénél minduntalan felillant előtte egy kép. Egy piszkos, sovány hindu fakír képe, fején mocskos turbánnal, egyik karján kötéltekerccsel, a másik kezében kosár, benne egy kígyóval.

De Dunning megoldotta az antigravitáció problémáját!

Milyen értelmi jelentőséget tulajdonított ő ennek a szónak?

Mart ingerülten mormogott magában s most továbbfuttatta a szalagot. Az első néhány méteren semmi többet nem hallott. A „földhatás” szóra hegyezni kezdte a fülét. E szót újabb zavaros hangok után ez a mondat követte: „... a napfoltok eloszlása, amit a csillagászok mindmáig nem tudtak megmagyarázni, s valamennyi szakember figyelmen kívül hagyott.”

Ez halványan emlékeztette valamire. Néhány szót írt a blokkjára azzal a szándékkal, hogy majd megvizsgálja a dolgot.

A hang most újból füttyülésbe, dőrejbé fült, a zenebonán át a halott férfi mintha csúfolódnai akart volna vele. Annyit kivett, hogy sok szó esett a csillagképekről. Asztrológia. Hangosan felnyögött, majd behunyt szemmel végighallgatott egy viszonylag hosszú, érthető részt: „A Földön uralkodó mágneses viharok megjósolhatók a bolygók mozgásából, a negyedállások alapján... ezer és ezer éven át megfigyelt erőtéradatakból... s ezek nincsenek összhangban az egyéb jelenségekre vonatkozóan napjainkban elfogadott magyarázatokkal.”

Jó néhány perc múlva Dunning nyilvánvalóan a komparatív teológiára tért rá. „Galilei és Newton – mondta – sokkal mélyebb hatással voltak az emberiség gondolkodásmódjára, mint ahogy ők maguk sejtették. A vallást megfosztották a csodáktól, a fizikát pedig a képzelőerőtől... Indiában sikeresebben hódították meg a fizikai univerzumot, mint számos amerikai kutatólaboratóriumban.”

És ezzel a szövegnek vége szakadt. A szalagon ezután hosszú ideig már csak a repülőgépek zúgása és a rossz felvétel sercegő hangzavara volt hallható. Mart lezárta a készüléket.

Hát ennyi az egész. Annak az elméje és munkája, aki mindenki mást megelőzve legyőzte a gravitációt!

Mart szinte kifáradva, most a gépelt szöveget vette kézbe, és végigfutott rajta. Ez többet tartalmazott ugyan, mint a felvétel, de a szemtanúk emlékezete mégis meglepően kevés információval egészítette ki a szöveget. Mart feltételezte, hogy Dunning szavai annyira megdöbbenették a katonákat és a tudósokat, hogy az elhangzottak tekintetében az emlékezetük jóformán cserbenhagyta őket.

Hátradőlt székében, és magában összefoglalta a hallottakat. Dunning tétele, úgy látszik, abban állt, hogy a maradi tudósok az elfogadott elméletekből számos megalapozott ismeretet kirekesztettek. A halott férfi azt a nézetet vallotta, hogy ezeknek az ismereteknek jó része megtalálható az asztrológia különféle területein, a hindu miszticizmusban, a nap-foltok mozgásában, a médiumok levitációjában és egy sereg más, tudománytalannak tekintett területen, ahol magyarázatot is lehet rájuk találni.

Hol a racionális gondolkodásnak az a vékony fonala, amely mindezen át utat lelhet? Mart újból behunyta szemét, s tapogatózva kiindulópontot próbált keresni.

Az ajtón kopogtattak.

– Bejöhetek, dr. Nagle? – szólalt meg egy hang. Keyes volt. Mart felállt, és helyet kínálta.

– Épp most végeztem a magnóval és a gépelt szöveggel – mondta. – Nagyon kevés támpontot nyújtanak.

– Ez igaz – jegyezte meg Keyes. – Amikor gyerekkorunkban első ízben vettünk részt egy versenyen, elfogott minket valamilyen érzés. Tudja, mire gondolok. A torkunkban, a mellünkben és a gyomrunkban éreztük. Le, egészen a lábszárunkig és a lábujjainkig. Az egész szervezetünket átjárta ez az érzés... az érzés, hogy fikarcnyi esélyünk sincs a győzelemre... vagy hogy a tudásunk legjavát fogjuk nyújtani, tekintet nélkül arra, mennyivel erősebbek nálunk a többiek. Érti, mit akarok ezzel mondani?

Mart bólintott.

– És mi az ön érzése ezzel kapcsolatban, dr. Nagle?

Mart elengedte magát, félig lehunyt szemmel hátradőlt székében. Tudta, Keyes mire céloz. Tegnap délután óta a legkülönbélebb érzések közt hánykolódott. Melyik kerekedett felül?

– Sikerülni fog – mondta nyugodtan Keyesnek. – Nem bánnam, ha több adatom volna, s amellet nem nagyon rokonszenvezek Dunning megközelítési módjával. De majd megvizsgálom az ő adatait, és újból átnézem a magaméit is. És a végén sikerülni fog.

– Nagyszerű! – Keyes felállt. – Csak ezt akartam tudni. És reméltem, hogy ezt a választ fogom hallani. Bizonyára sejti, hogy nem minden kollégája reagált önhöz hasonlóan, de úgy érzem, azért mindannyian együtt fognak működni. Csakhogy egyesek már a rajt előtt csatát vesztenek, mert úgy érzik, és ennél kitartanak, hogy ez a dolog nem megvalósítható.

Dr. Kenneth Berkeley sohasem szűnt meg töprengeni az ember lelki alkatán. Egészen fiatalon azon tűnődött, miért van az, hogy egyes pajtásai hisznek a tündérekben, mások meg nem. Hogy egyesek elhiszik, hogy a hold sajtából van, mások meg ugyanolyan bizonyossággal tagadják, hogy ez így volna.

Aztán azon törte a fejét, hogyan lehetséges, hogy az ember bármiben is biztos lehessen, s a töprengéseknek ez a hosszú útja vezette el odáig, hogy most az OKI-nál pszichológiai kutatóként dolgozzon.

Hálás volt a sorsnak, hogy dr. Keyes vezetése alatt részt vehet ebben a projektumban. Nem ismert még egy olyan fizikust, aki annyira tisztában lett volna annak a ténynek a fontosságával, hogy az egyén elsősorban ember és csak másodsorban tudós – hogy a tudományban nincs valódi objektivitás. A megfigyelőt a megfigyelt jelenségtől nem lehet elválasztani, minden elméletet és törvényt, akármilyen lelkiismeretesen dolgozták ki, akármilyen tárgyilagosan bizonyították be, mégis a megfigyelő egyénisége színez.

Berkeley rendkívüli érdeklődéssel tanulmányozta a kérdést, hogyan reagálnak a tudósok arra a szituációra, amelybe Dunning felfedezése és halála következtében kerültek.

Martin Nagle nagyjából Berkeley várakozásának megfelelően reagált rá. Egyetemi éveik idején jó barátok voltak, és csak amikor más-más pályát választottak, váltak el útjaik.

A nap folyamán Berkeley a többi tudóst is végigvezette a házban. Néhányan arra kérték őt, hogy Marthoz hasonlóan egymagukban mehessenek végig rajta. Mások hármás-négyes csoportokban mentek. Estére már mindannyian megvizsgálták a helyet, kivéve Wilson Dykstra professzort.

Az első napot Dykstra kizárólag a magnószalag és a gépelt szöveg tanulmányozásának szentelte. És csak másnap reggel jelentkezett, hogy el akar látogatni Dunning házába. Berk érte ment a szállodájába. Dykstra tizenöt percig várakoztatta – csak akkor lépett ki a forgóján.

Dykstra hatvanöt év körüli, alacsony, kövérkés férfi volt, vastag keretes szemüvege tudósbagoly-külsővel ruházta fel. Kiálló alsó ajka miatt arca minduntalan egyfajta védekező kifejezést öltött, mintha nem akarná elhinni, hogy a világ valóban olyan, amilyennek látja. De Berk tudta, hogy Dykstra a maga területén jelentős személyiség. Nevéhez nagy eredmények fűződtek, ő világította meg Einstein művének a gravitációhoz való viszonyát – éppen ezért kérték fel részvételre ebben a projektumban.

Az eső lába lógott. Dykstra a szállodából kilépve egy fekete esernyőt szorongatott a kezében. Berk kinyitotta a kocsiját, s betessékelte.

– Jó reggelt, professzor úr. Úgy látszik, ma reggel magunkban leszünk. A többiek már mind tegnap ellátogattak Dunning házába.

Dykstra dörmögve beszállt a kocsiba.

– Így is akartam – mondta. – Az egész tegnapi napot azzal töltöttem, hogy meghallgassam azt a nevetséges magnófelvételt.

Berk a kocsival besorakozott a többiek közé. Kezdetől fogva úgy érezte, a projektum meglett volna Dykstra nélkül is.

– Ki tudott sütni egyáltalán valamit is belőle?

– Még nem jutottam semmilyen következtetésre, dr. Berkeley. De ha majd eljutok odáig, valószínűleg nem azt a következtetést fogom levonni, hogy ez az ifjú Dunning valamiféle csodálatos lángelme volt, ahogy ezt önök közül egyesek képzelik. Ön, mint pszichológus, talán megérti azt a fajta agyvelőt, amely egy ilyen összefüggéstelen és irreveláns, hogy ne mondjam, mitológiai zagyvaságot hordott össze.

– Sok furcsasága van az emberi agyvelőnek, amit még nem ismerünk – jegyezte meg Berk. – És a legbonyolultabbak közé tartozik az a kérdés, hol végződik a lángelme, és hol kezdődik az örület.

– A fizikában az út mindig felfelé vezet! Nincs semmi kétségünk afelől, merre fekszik a haladás iránya.

Berk ezt válasz nélkül hagyta. Ha valaki a világot ilyen szörnyen egyszerűnek látja, az végső soron talán Dunning rejtélyét is felfedheti. És ezt a lehetőséget nem akarta vitatkozással kockára tenni.

Odahajtottak a régi palota elé, ahol valaha Dunning lakott. Dykstra a kocsiból végignézett a házon.

– Ilyenfajta épületre számítottam – dünnyögte magában.

Nehéz volt megállapítani, mi járt a fizikus fejében, ahogy a laboratóriumokba beléptek.

Az első szobában tekintete végigpásztázott a reagensek polcain. Egy tucat üveget leemelt közülük, és alaposan szemügyre vette a címkéket. Egyesekből kihúzta a dugót, óvatosan beléjük szagolt, aztán enyhén megvetéssel visszatette valamennyit a polcra.

Hosszú időt töltött a szoba közepén álló lepárlóberendezés vizsgálatával. Megpillantotta az otthagyt blokkot a számításokkal, mire zsebéből egy használt borítékot vett elő, és összehasonlítás-képpen néhány számítást végzett.

Az elektronikus szobában megfordult, és visszapillantott az első szobába.

– Miért volt szüksége valakinek két ilyen laboratóriumra? – dörmögte. Vizsgálódásai a többieknél, ideértve Martin Nagle-t is, sokkal alaposabbak voltak. Berk feltételezte, hogy Mart és még mások is esetleg visszajönnek ide, de Dykstra már az első látogatásakor a lehető legtüzetesebben „végigfésülte” a helyiségeket. A gépműhelyben is mindent apróra megnézett.

– Jól felszerelt műhely – motyogta magában – olyan valaki számára, aki szeret mindenfélével bütykölni.

De a számítógépek szobája mély hatást tett rá. Megvizsgálta a műszerek elhelyezését és a grafikonokat. Minden egyes íróasztalfiókot kihúzott, és végiglapozta az ott talált pár szál papirost.

– Ez képtelenség! – fordult aztán kivörösödve Berk felé. – Kell itt valamilyen grafikonoknak, papíroknak vagy egyébeknek lenniük Dunning számításaival. Ezek a műszerek nem kirakati tárgyak, nyilvánvalóan dolgoztak velük. Valaki elvitte innen a számításokat!

– Minden pontosan úgy van, ahogy találtuk – mondta Berk. – Számunkra is ugyanolyan érthetetlen az egész, mint az ön számára.

– Ezt én nem veszem be – jelentette ki kereken Dykstra.

Berket leginkább az érdekelte, milyen hatást vált ki a fizikusból a könyvtár. Hagyta, hogy Dykstra kedvére tanulmányozza ezt a furcsa, egzotikus könyvgyűjteményt.

Dykstra az első pillanatokban ugyanúgy viselkedett, mint egy váratlanul ketrecbe zárt oroszlán. A mitológiai művek polcai mellől elrohanva, egy pillantást vetett az asztrológiai kötetekre, onnan meg a ráimádkozással foglalkozó könyvekhez szaladt, majd egy kanyart leírva a hindu filozófiai műveknél kötött ki.

– Mi ez? – üvöltötte rekedten. – Valami rossz tréfa?

A kövérkés emberkét szemmel láthatóan majd szétvetette a méltatlankodás.

– Legjobban talán a szomszéd szoba fogja önt érdekelni – jegyezte meg Berk.

Dykstra úgy vágtatott át a szomszéd szobába, mintha ördögöt látott volna, s a kísértése elől menekülne. Amikor megpillantotta az itteni kötetek címeit, megkönnyebbülve, hangos sóhajtásoktól kísérve fellélegzett. Most már barátok közt volt.

Áhítattal leemelte Weyl *Tér, idő, anyag* című munkájának ütött-kopott példányát, majd pedig a relativitásra vonatkozó tanulmányok egyik újabb kiadását.

– Az lehetetlen – mormolta magában -, hogy ez a két könyvtár Dunningé volt, s ő mind a kettőt megértette.

– Megértette, és legyőzte a gravitációt – szölt Berk. – És ez az a hely, ahol ezt véghezvitte. Ez a rejtély végső kulcsa, amit megmutathatunk önnek.

Dykstra gondosan visszatette a polcra a köteteket.

– Ez nem tetszik nekem – mondta. Olyan pillantással nézett vissza a másik szobába, mintha az a borzalmak tanyája volna. – Itt valami nincs rendben – dűnyögte. – Antigravitáció! Ki hallott még ilyet? És hogyan lehet, hogy épp egy ilyen helyen oldották meg?

4

Aznap délután ismét megbeszélésre ültek össze. Megegyeztek abban, hogy megpróbálják megoldani a problémát. Csak Dykstra professzor tanúsított állandó ellenségességet az ügygel szemben, de azért ő sem tett semmit, hogy kivonja magát a munkából.

A katonai ágazatok képviselői teljes együttműködésükről biztosították a többieket. Elhatározták, hogy a vizsgálódások központja az OKI lesz, de ha a szükség úgy kívánja, fiók-kutatóintézeteket állítanak fel.

Egyikük sem gondolt – még próbaképpen sem – olyasféle kiindulópontra, amelyet a kollégáival meg kívánt volna beszélni. A délelőttöt a többség relativitásra vonatkozó tanulmányokkal és a dolgozószobájuk mennyezetének bámulásával töltötte. Megegyeztek abban, hogy olyan lazán vagy szorosan fognak együttműködni, ahogyan azt a probléma megköveteli. És azt is elhatározták, hogy amíg csak az egyikük nem kezdeményez valamilyen munkaprogramot, naponta fognak tanácskozni – így próbálják egymást alkotó gondolatokra serkenteni.

Martot az a kisebb megtiszteltetés érte, hogy őt választották meg ezeknek az értekezleteknek az elnökévé. Ez némileg feszélyezte, hisz valamennyiük közt ő volt a legfiatalabb, s neki volt a legkevesebb tudományos gyakorlata. De az elektromos mezők terén elért kiváló eredményei alkalmassá tették arra, hogy a munkálatok koordinátora legyen.

Mart kiválasztott néhány reprezentatív művet Dunning könyvtárának okkult kötetei közül, s ezeket magával vitte a dolgozószobájába. Ott aztán belemerült az asztrológia, spiritizmus, miszticizmus, vallás, napfoltadatok és a levitáció légkörébe. Nem vezette semmiféle határozott szándék, csak otthonosan akarta érezni magát abban az atmoszférában, amelyben Dunning tevékenykedett. Dunning célhoz ért. Meg kell állapítani, milyen utakon haladt, függetlenül attól, hol bukkant rájuk.

Az anyag egy része unalmas volt, zöme nem más, mint pusztá érzéki csalódás. De Mart makacsul folytatta az olvasást, akadt olyasmi is az anyagban, ami felizgatta fantáziáját.

Így például a London melletti Leander-kastélyban lefolytatott spiritiszta szeánszokról szóló jelentések. Ezekről bőszeges anyagot talált. Az önállóan végzett megfigyelések kellőképpen alátámasztották egymást. A levitációra vonatkozó műveknek már kevésbé lehetett hitelt adni. Mindenféle zagyvaságot tartalmaztak a test és a lélek megtisztulásáról, a közönséges földi halandók képességeit meghaladó egzaltáció különféle fokozatainak eléréséről.

De levitációs esetek – hozzá olyan szemtanúk beszámolóí szerint, akiket nem lehet teljesen megbízhatatlannak tekinteni – mégis előfordultak.

És mi köze mindennek a valláshoz, amely iránt Dunning – jegyzeteiből ítélve – rendkívüli érdeklődést tanúsított?

A vallásban mindenféle csodák előfordulnak – töprengett Mart.

Az antigravitáció pedig csoda.

És mi a csoda? Amit lehetetlennek tartunk, s amit még maguk a szemtanúk sem tudnak megismételni.

A tudományos törvény egészen más valami. Kellő értelmi képességű személy azt bármikor alkalmazni tudja. De a csodatévők nem laboratóriumokból vagy a tudomány csarnokaiból lépnek elő.

A csodatévő minden előzmény nélkül hegyekből vagy a vadonból bukkan elő, tanítványokat gyűjt maga köré, akik aztán szívvel-lélekkel igyekeznek utánozni a mestert. Ami azonban sohasem sikerül nekik. Mindig van valami különbség köztük. A csodák varázsát nem lehet tanítani. Annak megvan a maga spontán fenségessége, ha nem, akkor csak régmódi szélhámosság. Nincs középút – töprengett Mart.

Antigravitáció.

Természeti törvény-e vagy csoda? Vajon Dunning megtalálta-e azt a hidat, amely e két kategória közt ível? Vagy csodatévő volt, akinek művészetét nem lehet tanítani, mert spontán bukkan elő, a maga teljességében?

Mart becsukta a könyveket, és íróasztalának végébe lökte őket. A fiókból egy blokkot vett elő, és vadul firkálni kezdte rá az alapvető einsteini egyenleteket.

Az első hét végén kevés beszámolnivalójuk akadt. Az értekezleteket naponta megtartották, de azon kívül, hogy a relativitás világának egzotikus fogalmai terén kölcsönösen felfrissítették egymás ismereteit, semmi mást nem értek el.

Vagy Mart legalábbis így gondolta. Keyes azonban elégedettnek látszott, Berk pedig azt mondta, hogy előrehaladásukhoz csak gratulálhat. Mintha már azzal is nagyot léptek volna előre, hogy összejöttek, és megegyeztek a projektum végrehajtásában.

Es talán így is van – gondolta magában Mart.

Mint az értekezletek elnöke, nemegyszer nehéz helyzetbe került. Egy ilyen társaságban mindig akad valaki, aki az alaptudományokban ki akarja oktatni kollégáit. Ezúttal a dolgot még kétszeresen megnehezítette az a körülmény, hogy ez az önjelölt oktató Dykstra volt.

Afelől kétség sem lehetett, hogy Dykstra sok mindenre ki tudja oktatni őket. De az első hét végén, szombaton különlegesen diadalmas arckifejezéssel állt fel a helyéről, és a táblához vonulva alig olvasható bolhabetűkkel firkálni kezdett rá.

– Megtaláltam, amit kerestem, uraim – mondta. – Most már bebizonyíthatom önöknek, hogy olyan készülék, mint amelyet itt láttunk, dr. Einstein ekvivalencia-elvének megsértése nélkül nem állítható elő. Ha ezt az elvet érvényesnek fogadjuk el – ami persze nem is kétséges –, akkor az Első Egyenletből következik, hogy...

Mart csak bámult, egész idő alatt csak bámult az egyenletre, amelyet Dykstra a táblára firkált. És csak fél füllel figyelt oda. Amit Dykstra írt és mondott, helyesnek látszott és hangzott. De mégis kell valamit csinálni Dykstrával.

Dykstrának nincs igaza, még ha az egyenletei helyesek is. Hol a hiba? – töprengett Mart. Olyasmiről van szó, amit nem lehet megnevezni, és aligha lehet meghatározni. Talán arról az *érzésről*, amelyről Keyes beszélt, az *érzésről*, amely az ember egész testét áthatja, le, a lábujjáig. Hogy Dykstra mit érzett, azt Mart nagyon is jól tudta. Úgy süvöltött felé, mint egy teljes kapacitásra állított, ezertonás hűtőberendezés jeges fuvallata. Dykstra szerint ők mindannyian ostobák, hogy ezzel a projektummal vacakolnak, s ő maga csak azért maradt itt, mert szent kötelességének érezte, hogy ezt a megcáfolhatatlan tényt bebizonyítsa nekik.

Dykstra az egész munkacsoport kerékkötője. De a többiek – ezt Mart tudta – nem fújnak egy követ vele. Az elmúlt héten valamennyien eljutottak odáig, hogy Dunning teljesítménye valóság. És ez – vélekedett Mart -, akárhogy is vesszük, *eredmény*.

Mart egyfajta vízióban úgy látta, mintha a táblára írt egyenleteket az állatöv kusza jelei fognák körül. Amikor Dykstra érvelésének végére ért, Mart felállt.

– Mivel ön, professzor úr – mondta -, ilyen elegánsan bebizonyította tételét, s mivel mi mindannyian meggyőződünk Dunning teljesítményének valóságosságáról, így csakis azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az alappremissza téves. Azt kell tehát mondanom, hogy ön igen kitűnő érveket szolgáltatott nekünk arra, hogy az ekvivalencia elvének érvényességében kételkedjünk!

Dykstra egy pillanatig csak állt mozdulatlanul, mint aki nem akar hinni a fülének. Aztán a széke felé fordult, habozva, mintha megpróbálná eldönteni, hogy ezt az állítást semmibe vegye-e vagy megválaszolja. Végül is kivörösödve, szinte felfúvódva Mart felé fordult.

– Kedves dr. Nagle, ha akad valaki ebben a teremben, aki nem érti meg, hogy az ekvivalencia-elv megcáfolhatatlan bizonyítékokon alapszik, annak azt javaslom, hogy azonnal lépjen vissza a projektumban való részvételtől!

Mart elfojtotta vigyorgását, de már belemelegedett a témába. Csak egy kicsit fel akarta bosszantani Dykstrát, ám azért...

– Komolyan, professzor úr... de nem, mindannyiunknak teszem fel a kérdést: mi történe, ha az ekvivalencia-elvről kiderülne, hogy téves? Önök ugyanúgy megdöbbenek a Dunning könyvtárában található kötetektől, mint én. De azt kérdelem önöktől: mi a jelentősége az ekvivalencia-elvnek egy olyan médiumnál, aki hitelesen igazolt levitációval, minden külső segítség nélkül felemelkedik a díványáról?

Miért van tele a keleti irodalom levitációról szóló anyaggal? Dunning, azt hiszem, feltette magának ezt a kérdést, és elfogadható választ kapott rá. Ha az ekvivalencia-elv nincs összhangban ezzel a válasszal, akkor jobb volna felülvizsgálunk az egészet. Sőt valójában csak akkor remélhetjük, hogy mi is eljutunk odáig, ahová Dunning eljutott, ha megvizsgálunk minden olyan posztulátumot, amely a gravitációval bármilyen kapcsolatban van.

Dykstra professzor úgy gondolta, a vita elfajult, s ebben nem akart többé részt venni. Fenséges mozdulattal intett a táblára írt egyenletek felé, s visszaült a helyére.

Váratlanul Jennings, a Kaliforniai Műegyetem professzora, egy sovány, száraz férfi emelkedett szólásra.

– Teljes szívemből egyetértek dr. Nagle-lel – mondta. – Az elmúlt héten valami történt velem. És ugyanezt látom úgyszólván valamennyiükön, akár tudnak róla, akár nem. Az átlagos kutató fizikus negyvenéves korára azt az ösztönös magatartást veszi fel, hogy mindent elhárít magától, ami az előtte ismeretes törvényekkel nem egyezik meg. És mire belőlünk tanszékvezető lesz, addigra megjelennek a fiatalabb kollégák, és magukévá teszik mindazokat az adatokat, amelyeket a mi nemzedékünk semmibe vett, s olyan felfedezésekkel szereznek maguknak dicsőséget, amelyek felett mi egyszerűen elsiklottunk.

Az elménkben, úgy látszik, valamiféle sorompót, vagy ha úgy tetszik, zsilipet állítunk fel, s a fizikai világegyetem adattömege csak ezen keresztül juthat el hozzánk. Mire öregebbek és tanultabbak leszünk, úgy szabályozzuk be ezt a sorompót, hogy semmi új ne juthasson át rajta. Görcsösen ragaszkodunk ahhoz, amit ifjúkorunkban elsajátítottunk, s akkor egyszerre csak rádöbbenünk, hogy nem tartunk lépést a tudomány haladásával.

A múlt hét tapasztalatai, úgy érzem, sarkaiból fordították ki bennem ezt a szellemi zsilipet. Most azt hiszem, megint képes leszek befogadni és emlékezetemben megőrizni olyan feladatokat, amelyekkel eddig nem találkoztam. Dr. Nagle-nek szerintem igaza van. Felül kell vizsgálnunk mindazt, amit a gravitációra vonatkozóan mindmáig megtanultunk. Ha a hindu tanokban vagy a spiritizmusban akadnak lényegesnek bizonyuló tényezők, ezeket, azt hiszem, magunkévá tehetjük anélkül, hogy a fizika alapjaiban megrendülne.

Nem hunyhatunk szemet a tény felett, hogy valaki megoldotta az antigravitáció problémáját. Nyolc nappal ezelőtt ezt még senki se tartotta volna lehetségesnek. Most azonban az a felelősség hárul ránk, hogy előrehaladjunk az időben, és behozzuk lemaradásunkat.

Mart ez után az értekezlet után fáradtnak érezte magát. A vita viharossá vált. Mindannyiukban, közvetlenül a felszín alatt, valamiféle harag lappangott. Haragudtak magukra, hogy ennyi ideig hamis úton jártak, egyfajta mindent felölő haragot éreztek az egész fizikai univerzummal szemben, amely ilyen tréfát űz velük, amikor egyenes kérdést tesznek fel neki.

Mart drasztikus feltételezésére többen is megtorpantak.

– Az ekvivalencia-elvet – jelentette ki Sanders – hiba volna revízió alá venni. Bármely adat, amely e revízió szükségességére utalna, a megfigyelőt automatikusan arra készítetné, hogy gyanúperrel éljen vele szemben.

Mart az értekezlet után azonnal felhívta Kenneth Berkeleyt a dolgozószobájában.

– Szervusz, Berk – mondta.

– Szervusz. Hogy mennek a dolgok? Már napok óta el akartam menni hozzád. Úgy látom, a profok közül még senki sem telepedett át a gépműhelyekbe. Gondolom, még mindannyian az íróasztalnál kotlotok.

– Odáig még nem jutottunk el – motyogta Mart. – De most az antigravitációnál fontosabb dologról szeretnék veled beszélni. Mi a véleményed arról, hogy elmenjünk egy-két napra horgászni?

– Horgászni? Nem rossz gondolat. Pihenésre is szüksége van az embernek. Arra nem kell, ugye, figyelmeztetni téged, hogy ez a levitációs projektum a legnagyobb sürgősséget...

– Horgászni megyek – jelentette ki Mart. – Velem jössz vagy nem?

– Megyek. Tudok egy kunyhót a legjobb pisztrángos mellett, átellenben a fultoni halpiaccal. Mikor leszel készen?

– Horgászszerszámot kell szereznem. Ha tudsz egy jó kölcsönzőt, egy órán belül készen leszek, s útközben majd felvesszük a felszerelést.

– Én is átnézem a szerszámaimat, hacsak Judith ki nem dobta őket. Már három éve nem horgásztam. Az út körülbelül kétszáz mérföld. Éjfélre ott lehetünk.

Mart és Berk az első egyetemi évük utáni nyáron sokat horgásztak együtt. Annak a tanévnek és a rákövetkező nyárnak jó részét azzal töltötték, hogy megfejtsék a világegyetem titokzatos problémáit. De egészen különböző eredményekre jutottak.

Mart a nyár végére egészen biztos volt abban, hogy az élet a külvilág tényei alapján teljesen megmagyarázható. Ha valaki jó és hasznos munkával a maga álmainak megfelelően formálhatja a világot, józan és boldog ember lesz belőle.

Berk az ellenkező póluson kötött ki: azt a nézetet vallotta, hogy az ember élete csakis önnön énje körül forog. De mostanra már sokkal közelebb jutottak egymás nézeteihez.

Martnak éjszaka a kocsiban ez járt a fejében. És emlékeztette rá Berket is.

– Ha a világ olyan volna, mint amilyennek egyetemi éveinkben gondoltuk, minden bajon túl volnánk – jegyezte meg Berk. – Az ember életében valószínűleg nincs még egy olyan időszak, amikor ennyire határozott volna a szemlélete.

– Ebben nem vagyok olyan biztos. Itt van például Dykstra. Ő máig kitartott az egyetemi éveiben vallott nézetei mellett. Vagy bebizonyítja, hogy Dunning nem oldotta meg az antigravitációt, vagy belepesztul.

– És mi van a többiekkel?

– Ez a hét az átalakulások korszaka volt. Mindenki megváltozott. Most már eljutottunk odáig, hogy nekifoghatunk a munkának.

A halásztanyán, amelyet Berk kölcsönkért, a gondnok várta őket. Mire a két férfi odaért, mindent előkészített számukra. Mart elhatározta, hogy amíg itt van, mindazt, ami az OKI-val kapcsolatos, kiveri a fejéből. Leült, és levelet írt a családjának, ez is egy lépés volt szándékának megvalósításában.

Reggel a tiszta hegyi levegőben, a ház körüli fenyőfákön üldögélő madarak harsogó énekére ébredt, s úgy érezte, valóban minden más kiment a fejéből. Amikor az ajtó előtt Berkbe ütközött, a konyha felől szalonnás tojás ínycsiklandó illata áradt feléje.

– Nem bolondság, ha az embernek olyan barátja van, aki milliomosokkal áll ismeretségben. Talán kívánságra még ágyba is hozták volna a reggelit.

– Szó sincs róla! – nevetett Berk. – Várj csak, amíg Joe kivisz az erdőbe. Majd meglátod, dédelget-e.

– Ne vigyük magunkkal – mondta Mart. – Jobb szeretnék egyedül lenni.

– Rendben van, Joe emiatt nem fog rád orrolni. Csak hát ő ismeri legjobban a horgászhelyeket...

– Mindegy, mennyi halat fogunk – jegyezte meg Mart.

Az erdő harmattól nedves volt, s a pirkadat előtti hűvös levegő még ott feküdt a szakadékokban, amelyeken keresztül leereszkedtek a folyóhoz. A folyót még a hegyek árnyéka takarta, s körös-körül némaság honolt, csak az a néhány madár dalolt, amely a felettük púposodó, rózsaszínbe borult dombok kedvéért nem hagyta el ezt a szürkés fényt.

Mart azonnal érezte, hogy itt meglelte, amire vágyott. Felhúzta hosszú szárú csizmáját, és kipróbálta a kölcsönvett új üvegbot rugalmasságát.

– Úgy látszik, régimódi vagyok – mondta. – A régi botok fogását jobban szerettem.

– Én még a régit használom – szolt Berk. – Sőt azt hiszem, ez volt velem azon a nyáron is, amikor utoljára együtt horgásztunk.

Kitocsogtak a vízbe, pár lépéssel egy csendes kis öböl fölé. Kettőjük számára nem volt elég széles, így Mart a vízfolyás ellenében valamivel feljebb ment.

– A napokban – mondta – olvastam egy cikket egy pacákról, aki azt állította, hogy egy ilyen folyóban, mint ez itt, átlagosan két óra és tizenkilenc perc alatt kerül horogra egy-egy hal. Mi, úgy emlékszem, ennél jobb eredményt értünk el.

– Sokkal jobbat. De ha ma nem lesz szerencsénk, rá kell bírunk Joe-t, csináljon nekünk valamit ebédre.

De valóban sokkal jobb fogásuk volt. Délre Mart hat, Berk hét szép pisztrángot fogott ki.

– Írok ennek a halkutatónak – jegyezte meg Mart. – A családot most majd egy egész héten át pisztrángot ehet.

Ebéd után hátukkal egy fatörzsnek támaszkodva elnézték az előttük csordogáló vizet.

– Van már egyáltalán valamilyen tervetek a projektumra vonatkozóan? – kérdezte Berk.

Mart beszámolt neki a legutóbbi értekezletről.

– Dykstrának valószínűleg teljesen igaza van. A matematikai levezetései tökéletesek. És én mégis komolyan gondoltam, hogy újra meg kellene vizsgálnunk az ekvivalencia-elvet, legalábbis a mai formájában.

– Én a fizikához jóformán hatökör vagyok – mondta Berk. – Mi az az ekvivalencia-elv?

– Einstein dolgozta ki az egyik legkorábbi tanulmányában, azt hiszem, az 1907. évben. Ebben azt posztulálta, hogy a tehetetlenség hatásai a gravitációval egyenértékűek.

Ez azt jelenti, hogy egy állandó gyorsulással mozgó tárgyban az ember olyan hatásokat érez, amelyek a gravitációétól nem különböztethetők meg. Ugyanúgy járhat és dolgozhat, ugyanakkora súlya lesz, mintha egy gravitációs vonzással rendelkező nagy tömegben állna.

És ez fordítva is igaz. Egy megfigyelő a Föld gravitációs terén át szabadon eső lift belsejében a gravitáció semmiféle hatását nem észlelhetné. Ha mérlegre állna, nem volna súlya. A folyadékok nem ömlenének ki a pohárból. Megállapítást nyert, hogy a Föld gravitációs terét semmiféle mechanikai kísérlettel nem lehet kimutatni egy olyan koordináta-rendszer belsejében, amely ebben a gravitációs térben szabadon esik. És ezt a feltevést már régóta tudományos igazságnak tekintik.

És erre jó okaink vannak, jó, megalapozott matematikai okok. De empirikusan még nem merítettük ki az összes lehetséges módot arra, hogy felderítsük a gravitációs tér jelenlétét ilyen körülmények közt, s így a lehetőségét ostobaság volna kizárni.

Dykstra tehát a maga korrekt, pedáns módján hatásosan érvelhetett azzal, hogy egy olyanfajta készülék, mint Dunningé, az ekvivalencia-elv feladását követelné meg. De lehet, hogy a posztulátum mégis helytelen adatokon alapuló, be nem bizonyított feltevés. Ha így áll a dolog, akkor ez jó kiindulópont volna. De hogy mi lenne a következő lépés, ezt nem tudom.

– És nem tudjuk a gravitációt másképpen is azonosítani? Nemcsak egy matematikai jellel... vagy egy lehulló alma megfigyelésével?

– Nem. Mert valójában számunkra nem több ennél. Csak egy jel a képleteinkben, egy olyan, azonosíthatatlan dologra, amely a tömegek közti vonzásban nyilvánul meg.

– És vonatkozik-e egy olyasféle áramló dologra is, mint ez a folyó?

– Lehetséges. Nem tudjuk.

A víz a part közelében egy kiálló szikla körül örvénylett. Berk szórakozottan összetördelt egy maréknyi faágacskát, s ezeket most a folyóba dobta. Az ágak gyorsan közeledtek egymáshoz, és a szikla melletti örvény közepében összetorlódtak.

– Elképzelhető egy olyan nézet – jegyezte meg Berk -, amely azt posztulálja, hogy ezek a faágak kölcsönös vonzás következtében egymás felé gravitálnak.

– Itt nem valamilyen *bennük* rejlő vonzásról van szó – mondta elgondolkodva Mart. – Hanem olyan külső erőkről, amelyek vonzzák és taszítják őket. Lehet, hogy a gravitáció vonzás és taszítás. De minek a vonzása és taszítása? Az a Dunning! Ő tudta ezt!

Vacsora után a sötét tornácon üldögélve Martot elégedettség töltötte el, valamilyen bizonytalan érzés, mintha a nap folyamán elért volna valamit. Nem tudta, mit, de ez nem is volt érdekes. Valamit...

– Ide figyelj – szólalt meg hirtelen -, azt kellene tudnunk... és nektek, pszichológusoknak ezt tudnotok kellene... hogy honnan jönnek a gondolatok. Vegyük példának az első barlanglakót, akinek két akkora agysejtje volt, hogy már kisüthetett velük valamit. Honnan vette azt a gondolatot, hogy tüzet gyújtson a barlangjában? Azt hiszem, ez ugyanaz a probléma, amit te és én valamikor régen megpróbáltunk megoldani. Hogy honnan jönnek a gondolatok, belülről vagy kívülről?

Elhallgatott, és a repkedő szúnyogokat figyelte.

– Folytasd! – szólt Berk.

– Nincs mit folytatnom. Megint a gravitáción töprengek.

– És min töröd a fejed?

– Hogy miképpen lehetne valamilyen új gondolattal megközelíteni. Mit csinál valójában az ember, amikor kiötlök egy új gondolatot, egy új szerkezetet? Úgy érzem magamat, mintha állandóan ez a probléma kísértene ahelyett, amit meg kellene oldanom.

– És mit csinálsz? Megpróbálsz kiötleni egy új gondolatot...

– E pillanatban épp a mai délutánon gondolkodom. Valami áramlik... de ez olyasvalami, ami valójában elképzelhetetlen... mint például a téridő. Most, hogy elgondolkodom rajta, azt hiszem, az ekvivalencia-elvet valójában sohasem vettem be. De ez csupán egy érzés, amely néhány molekulán keresztül ide-oda kóborol a koponyámban. A posztulátum téves. Aztán megpróbálok elképzelni valamit, ami a sötét úrön keresztül áramlik. Nem lehet olyan háromdimenziós áramlás, mint a folyóé.

Kiegyenesedett, és lassan kivette a szivart a szájából.

– Nem lehet... De olyan áramlás *lehet*... – Hirtelen felállt, és a ház felé indult. – Ide figyelj, Berk! Bocsáss meg nekem, de el kell végeznem néhány matematikai számítást.

Berk szivarjának parazsa egy hosszú pillanatra felizzott.

– Miattam ne zavartasd magad – mondta a pszichológus.

5

Berknek sejtelve sem volt róla, hogy aznap éjjel Mart mikor került ágyba. Reggel ugyanúgy találta őt, lázas munkában, s az volt az érzése, hogy egyáltalán le sem feküdt. De azt látta, hogy legalább átöltözött.

– Várnak a halak – szólt Berk.

Mart felpillantott.

– Adj még egy félórát. Ide figyelj, a halak várhatnak. Vissza kell mennem a városba, amilyen gyorsan csak lehet. Találtam itt valamit, amivel szeretnék tovább foglalkozni.

Berk elvigyorgta magát.

– Csak rajta, öreg fiú. Mindent berakok a kocsiba. Szólj, ha indulni akarsz.

A városban Mart egyenesen a dolgozószobájába ment, anélkül hogy bárkivel találkozott volna. Itt aztán folytatta az előző éjjel elkezdett munkát. Ahogy előrehaladt vele, kezdeti lelkesedése kissé alábbhagyott. Úgy gondolta, még legalább két-három napra lesz szüksége, amíg annyira viszi, hogy a

többieknek megmutathassa eredményeit. Egyik, jó néhány oldallal korábban végzett számítása tévesnek bizonyult, s most újból át kellett rágnia magát a számok és jelek labirintusán.

Valamivel három óra után kopogtattak az ajtaján. Bosszankodva felnézett. Dykstra jött be a szobába.

– Dr. Nagle! Örülök, hogy itt találom. Már tegnap is kerestem, de sehol se találtam.

– Egy napra elmentem horgászni. Miben állhatok szolgálatára?

Dykstra szinte lopakodó mozdulattal leült szembe vele egy székre. Mart a homlokát ráncolta.

– Rendkívül fontos dolgot szeretnék megbeszélni önnel – kezdte rá Dykstra. – Erről a projektumról van szó. – Előrehajolt, mintha valami bizalmas dolgot akarna közölni, baglyos szemüvege mögött alig-alig láthatóan hunyorított. – Tudja-e – kérdezte –, hogy ez az egész projektum pusztán csalás?

– Csalás? Hogy érti ezt?

– Tüzetesen megvizsgáltam Dunning állítólagos házáat. A legutóbbi értekezleten bebizonyítottam önöknek, hogy az ekvivalencia-elv kizárja bármiféle olyan készülék lehetőségét, mint amelyet az a Dunning állítólag feltalált. Mármost biztosíthatom önt, hogy Dunning soha nem is létezett! Aljas csalás áldozatai vagyunk.

Tenyérével az asztalra csapott diadalmas véglegességgel, s hátradőlt székében.

– Nem értem – motyogta Mart.

– Majd mindjárt megérti. Vegye például azt a laboratóriumot. Az egészben nincs semmi következetesség. Vizsgálja meg a reagensek polcait. Tegye fel magának a kérdést: miféle kémiai kísérleteket lehetett végrehajtani egy ilyen találmóra összeszedett anyaggal? Az elektronikus részben pont olyan összevisszaság uralkodik, mint a sarki tévéüzletben. A számítógépeket sohasem használták abban a szobában, ahol most vannak. És a könyvtár... nem is érdemes beszélni róla, miféle szellemi zagyvalék!

Igen, dr. Nagle, valamilyen érthetetlen oknál fogva aljas csalás áldozatai lettünk. Antigravitáció! Gondolja, hogy bárki is valóban azt képzelte, hogy ezt bevesszük?

Mármost azt szeretném tudni, miért bolondítottak ide minket, amikor az országunknak olyan nagy szüksége van mindannyiunk tehetségére?

Mart gyomra kissé remegni kezdett.

– Elismerem, hogy a dolog tálalásában vannak furcsaságok. De ha az, amit ön mond, igaz, mivel magyarázhatók a szemtanúk beszámolóit?

– Hamis tanúzás! – vágta rá Dykstra.

– Nehezen tudom elképzelni, hogy a nagyvezérkartól valaki belebonyolódjon egy ilyen dologba. Sajnálom, de nem osztom az ön véleményét. Sőt, ami azt illeti, máris nagy lépést tettem céljaink elérése felé. Én már most végérvényesen kijelenthetem, hogy az ekvivalencia-elv nem állja meg a helyét.

Dykstra vérvörös arccal felállt.

– Nagyon sajnálom, hogy ön ilyen nézeteket vall, dr. Nagle. Mindig igen nagy reményekkel kecsegtető fiatalembernek tartottam. És talán még lesz is önből valaki, ha egyszer fény derül erre az undorító csalásra, amelybe minket is be akartak rántani. Jó napot!

Mart nem vette a fáradságot, hogy felálljon, amikor Dykstra kiviharzott a szobából. Ez a látogatás nyugtalanította. Bármilyen képtelenek is voltak az elhangzott vádak, munkájának alapjait rendítették meg. Ha nem lehet biztos benne, hogy Dunning szerkezete a leírt módon működött, akkor jelenlegi hitét minden eddigi bizakodása ellenére veszély fenyegeti: az antigravitációról kiderülhet, hogy mégiscsak sületlenség.

De lehet-e az, hogy a nagyvezérkar belekeveredjen egy olyan céltalan és ostoba csalásba, mint amilyenről Dykstra beszél?!

Szinte eszelős energiával újból a számításokkal teli lapokra összpontosította figyelmét. Amikor már csak néhány perc hiányzott ahhoz, hogy kollégáinak zöme hazamenjen, felvette a telefont, és felhívta Jenningsst. Jennings kitűnő matematikus, ha valaki, úgy ő ellenőrizheti számításait. Mart még nem jutott el odáig, ameddig szeretett volna, de máris tudni akarta, nem tévedett-e valamilyen zsákutcába.

– Átjönne hozzám egy percre? – kérdezte. – Szeretnék valamit megmutatni neked.

Jennings hamarosan megjelent. Ahogy belépett az ajtón, Martnak egy pillanatra az az érzése támadt, mintha egy hajdani vidéki lelkészt látna maga előtt, akit gyülekezetének bűnei miatt jogos felháborodás tölt el.

Mielőtt még Mart megszólalhatott volna, Jennings magából kikelve kiáltotta:

– Tudod, hogy Dykstra egész délután fel-alá rohangált, és azt a hihetetlen történetet terjesztette, hogy ez a projektum pusztán csalás?

Mart bólintott.

– Nem értem, Keyes hogyan ereszthetett ide egy olyan öreg bolondot, mint ez a Dykstra? Dyk valaha kitűnő ember volt. De most teljesen elvesztette a fejét. Azonnal felhívtam Keyest.

– Azt hiszem, mindannyiunkban felmerült ez a természetes gyanú – jegyezte meg Mart –, de nem olyan mértékben, hogy efféle túlzásokra ragadtattuk volna magunkat.

– Többekkel beszéltem. Volt, akit nagyon felzaklatott a dolog. Próbáltam megnyugtatni őket. De hadd halljam: miért hívtál? Közelebb jutottál a megoldáshoz?

Mart az asztalon át elébe tolta a papírlapokat.

– Az ekvivalencia-elv megdőlt. Ebben majdnem teljesen biztos vagyok. Kiszámítottam a görbült térben keringő mozgás lehetséges pályáit. Kiderült, hogy nyolcdimenziós, de amúgy rendben levőnek látszik. Szeretném, ha ellenőriznéd.

– Helyes – mondta Jennings homlokát ráncolva. – Persze azt tudod, milyen nehezemre esik elhinni, hogy az ekvivalencia-elv valóban megdőlt. Hisz negyvenöt év óta valljuk.

– Talán akad majd valami más, ami helyettesítheti.

– Van ebből még egy példányod?

Mart vállat vont.

– Ha kell, újból megcsinálom.

– Vigyázok rájuk. – Jennings egyik belső zsebébe dugta a papírokat. – De tegyük fel, hogy demonstrálni tudod egy ilyen áramlás lehetőségét. Mi volna a következő lépés? Van erre vonatkozóan valamilyen elképzelésed?

– Van valami – válaszolta Mart. – Tegnap elnéztem egy örvényt. Megfigyelted már valaha, mi történik, ha faágakat dobsz bele? Egymás felé közelednek. Ez gravitáció.

Jennings összehúzta a szemöldökét.

– Várj csak, Mart...

Mart felnevetett.

– Ne érts félre. Vedd szemügyre ezt az áramlást. Nem tudom, miféle sajátosságai lehetnek. A négy érintett dimenzióban kell lejátszódnia. De ha sikerül megoldanunk a kérdést, egy anyagi szubsztancián áthaladó áramlás görbületének matematikai kifejezését fogjuk megkapni.

Tegyük fel, hogy létezik ilyen görbület. Örvények léteznek. Persze ez durva hasonlat. Az ilyesmit nehéz magunk elé képzelni. Matek kell hozzá. De talán be tudjuk bizonyítani, hogy ez a görbület olyan irányú, hogy az azt kiváltó tömegek közt a térbeli helyváltozás redukációjához vezet. Volna ennek valami értelme?

Jennings idáig mozdulatlanul hallgatta őt, de most elmosolyodva széttárta kezét az asztalon.

– Lehet. Egy nyolcdimenziós áramlás görbülete igen bonyolult dolog. De ha mégis létrejön, mi van akkor?

– Akkor készítünk egy olyan szerkezetet, amely ezen az áramláson úgy vezeti át az anyagot, hogy görbület ne alakulhasson ki.

Jennings hátradőlt székében, mintha hirtelen elernyedett volna.

– Szentséges ég, ezt jól kifundáltad! De várj egy pillanatig, ez még csak hatálytalanítaná a gravitációt. Mi van az antigravitációval?

Mart vállat vont.

– Majd megtaláljuk a módját, hogy bevezessünk egy ellenirányú görbületvektort.

– Ez az, öreg fiú, ez az! – Felnevetett, és az ajtóhoz indult.

– Tudom, hogy ez furcsán hangzik – mondta Mart -, de ide figyelj... nem tréfálok. Ha ennek a gravitációs áramlásnak megtaláljuk a matematikai kifejezését, a többi már magától adódik.

Jennings szembefordult vele, arca most már komoly volt.

– Nem nevetek, Mart – mondta -, legalábbis nem rajtad. Ha erre az egész dologra valóban választ kapunk, ez valami ilyesféle lesz. Csakhogy minden, amit idáig posztuláltunk, annyira elzárta az utat az effajta gondolatok elől, hogy az embernek fel kell készülnie rá, ha csak beszél róla, máris kissé szédeleg.

Másnap Berk felhívta őt.

– Hé, Mart, miért nem szóltál nekünk rögtön erről a Dykstra-féle dologról? Ha Jennings nem hívott volna fel minket, lehet, hogy már későn kaptuk volna el.

– Miről beszélsz?

– Hát arról, amit úton-útfélen mesélt. Hogy ez a projektum pusztán csalás. Remélem, téged nem zavart meg.

– Nem túlságosan. És most kiebrudaljátok a projektumból?

– Ez csak természetes. Mellesleg megjegyezve szanatóriumban van. Az agya annyira begyepesedett, hogy Dunning teljesítményének valóságos voltát képtelen elhinni. Kicsit bedilizett. De pár hét múlva rendben lesz, s akkor ismét visszatérhet a katedrájára.

– Nagyon sajnálom. Egyébként azt hiszem, már csaknem eljutottunk a megoldáshoz, amellyel ő nem mert szembenézni.

Aznap Mart türelmetlenségében feltárta tételét az egész értekezlet előtt. Azok, akik eddig többé-kevésbé azonosították magukat Dykstrával, persze nehezen tudták elfogadni, de a teljesen világos matematikai levezetés mindannyiukra mély hatást tett. Mondhatni, egy emberként nekiveselkedtek, hogy egy olyan formulához jussanak, amely fémre, elektronokra és pályákra egyaránt alkalmazható.

Végül is Jenningsnek sikerült megoldania a problémát. Három nappal később kopogtatás nélkül betört Mart szobájába, és néhány papírlapot dobott az íróasztalára.

– Igazad volt, Mart! – kiáltotta. – A pálya valóban görbületet mutat anyagi szubsztancia jelenlétében. Útban vagyunk Dunning repülőöve felé!

De amikor célhoz értek, Martot mély csalódottság fogta el. Az egész csoport együtt-működésével egy harminchat órás értekezleten végső formába öntötték a dolgot. Kiderült, hogy igenis lehet antigravitációs készüléket építeni. Csakhogy olyan nagy volna, mint egy száztonnás ciklotron!

Mart beszámolt Keyesnek, hogy meddig jutottak.

– Hát ez bizony messze van Dunning repülőövétől – sajnálkozott. – Ha kívánja, folytatjuk a próbálkozásokat, hogy csökkentsük a nagyságát; ha nem, akkor előterjesztünk egy gyakorlati konstrukciót, amely az eddig elért formában működőképes.

Keyes rápillantott a Mart által készített vázlatokra.

– Nem egészen az, amit vártunk, de azért azt hiszem, jobb, ha megcsináljuk. A lényeg az, hogy egy működőképes antigravitációs gépet kapjunk. A finomításokkal még ráérünk foglalkozni. Rendelkezésükre bocsátjuk a műhelyeket. Mennyi idő alatt készülnek el vele?

– Ez attól függ, hány főt és milyen gépeket kaphatunk. Ha huszonnégy órás műszakban dolgozunk, azt hiszem, három hét alatt elkészülhetnénk a modellel.

– Helyes – vágta rá Keyes. – Csinálják meg.

Valójában több mint négy hétbe telt, amíg végrehajtották az első demonstrációt. A nagy gépterem körül, ahol ez lejátszódott, ugyanazokat a háromszoros biztonsági intézkedéseket léptették életbe, mint amelyek az egész projektumot övezték.

A készüléket azoknak a jelenlétében mutatták be, akik már az első megbeszélésen is részt vettek. Rajtuk kívül csak az a néhány munkás volt ott, akik segítettek a hatalmas készülék felépítésében.

A demonstráció maga egyszerű volt, az elmúlt hetek verejtékes, lázas értekezletei után szinte túlságosan is egyszerű. Mart odalépett a műszertáblához, amely szinte eltörpült a műhely magas acélboltozata alatt. Megforgatta a fő áramkapcsolókat, és aztán lassan beállította a skálákat.

A műhely közepén álló hatalmas, korong alakú tömeg szinte észrevétlenül, ingadozás nélkül a levegőbe emelkedett. Három lábbal a padló felett minden látható támasztás nélkül lebegett a levegőben.

A korong átmérője harminc láb volt, vastagsága pedig három láb. Súlyát világosan mutatta egy hosszú repedés a betonpadlón, az I gerendák alatt, amelyek a korongot ideiglenesen alátámasztották.

Dr. Keyes kinyújtotta kezét, és megérintette az anyagtömeget. Minden erejét összeszedve taszított rajta egyet.

Mart mosolyogva rázta fejét.

– Majd megmozdul, ha elég sokáig és elég erősen taszítja. De a tehetetlenségi ereje csaknem akkora, mint egy kisebbfajta csatahajóé. Mint mondtam, nagyon messze van Dunning repülőövétől. De hát ez csak a kezdet.

– Kolosszális teljesítmény – mondta Keyes. – Gratulálok mindannyiuknak!

Mialatt tovább figyelték a demonstrációt, Mart újból megérintette az irányító szerkezetet, és a korongot lassan leeresztette az I gerendákra. Aztán kikapcsolta az áramot.

– Most kérem önöket, menjünk mindannyian vissza a tárgyalóterembe – szólott Keyes. – További adatokat szeretnék közölni önökkel.

Mart kifelé menet Berk mellé lépett.

– Miről van szó? – kérdezte. – Netán valamilyen plecsnit akasztanak a mellünkre?

– Ennél jobbat kaptok – válaszolta Berk. – Majd meglátod.

Újból ott ültek a tárgyalóteremben, csaknem ugyanúgy helyezkedtek el, mint azon a néhány hét előtti eseménydús napon. Keyes a szokott helyén állt meg az emelvényen.

– Nem kell mondanom önöknek, uraim, mit jelent ez a teljesítmény országunk és az emberiség számára. Az antigravitáció forradalmasítani fogja az egész világon a katonai és a békés célú szállítást... és idővel megnyitja az ember előtt az utat a csillagokhoz. Most pedig szeretnék valakit bemutatni önöknek.

Oldalt lépett, és a mögötte levő szoba ajtaján át intett valakinek, mire egy férfi jött be az ajtón. Keyes félreállt.

A hallgatóság a meglepetéstől lélegzet után kapkodott. Leon Dunning állt előttük.

Kissé kényszeredetten mosolygott az egybegyűltekre.

– Látom, felismertek, uraim – szólalt meg. – Remélem, senki sem haragszik rám, s nem is fog olyan visszataszító figurának tartani, amilyenek lefestettek. Ezt csak a forgatókönyv kívánta így. Kellemetlen, fiatal taknyos, azt hiszem, így írtak le önöknek.

Jennings talpra ugrott.

– Mit jelentsen ez, dr. Keyes? Azt hiszem, jogunk van rá, hogy magyarázatot kapjunk!

– Kétségtelenül, dr. Jennings. És meg is kapják. – Keyes elfoglalta Dunning helyét az emelvényen, a fiatalember pedig leült. – Barátunknak, Dykstra professzornak – kezdte Keyes – alapjában véve igaza volt. Mindaz, amit eredetileg a projektum kezdetén közöltünk önökkel, beugratás volt.

Az egybegyűltek soraiból meghökkent kiáltások és tiltakozások hangzottak fel. Keyes felemelte kezét.

– Türelmet kérek! Hallgassanak meg! Azt mondtam, amit eredetileg közöltünk önökkel, beugratás volt. Leon Dunning, az antigravitációs készülék feltalálója nem létezik. Színlelés volt az egész, a film pedig hamisítvány. Az antigravitációt senki sem találta fel. Ma viszont van egy antigravitációs készülékünk. Szeretném, ha nagyon alaposan meggondolnák, uraim, miben is állt valójában ez a beugratás. – Egy pillanatra elhallgatott, végighordozta tekintetét a jelenlevőkön, majd félreállt. – A történet hátralevő részét a főpszichológusunk, dr. Kenneth Berkeley mondja majd el önöknek.

Berk felállt és előrement – vonakodva, mintha a fogát húznák.

– Ha valaki haragszik – mondta -, rám haragudjon. A Levitáció Projektum egyenesen az én javaslatomra jött létre. De ne gondolják, kérem, hogy most mentegetőzöm. Tiltakozom a beugratás, vagy ahogy Dykstra professzor nevezte, a csalás kifejezés ellen. Hogyan nevezhetünk valamit beugratásnak, ha egyszer olyasmi született belőle, aminek lehetőségeit ma még senki nem tudja közülünk felmérni?

– De mi szükség volt erre, ember?! – tört ki türelmetlenül Jennings. – Mire volt jó az a sok hókuszpókusz, az értelmetlenség, az a handabandázás az asztrológiával, levitációval és miszticizmussal? Miért nem lehetett nyíltan, egyenesen előállni ezzel a projektummal? Nem vagyunk hátulgombolós gyerekek, akiket valamilyen trükkel kell rávenni valamire, mert másként nem csinálnánk meg!

– Erre, azt hiszem, ön is megadhatja a választ – szolt Berk. – Mit felelt volna például arra, ha dr. Keyes levélben felkéri önt, hogy vegyen részt egy antigravitációs masina építését célzó projektumban? Hányan maradtak volna inkább otthon önök közül, a biztos és józan egyetemükön, ahol féleszűek nem herdálhatják úgy el a nép pénzét, mint az állami intézményeknél.

Hálát adhatunk, hogy csak egyetlen Dykstra professzor vett részt ebben a projektumban. Ő nem volt hajlandó elfogadni az általunk szolgáltatott adatokat, és csakis az a cél vezette, hogy bebizonyítsa, az antigravitáció nem lehetséges. Hányan jöttek volna ide ugyanettől a céltól vezérelve, ha ez a mi kis hamiskodásunk nem ösztökéli önöket?

Dykstra nem tudott józanul szembenézni a dologgal. Így aztán idegösszeroppanást kapott, amit persze már különféle csalódások hosszú sora előzött meg.

Ezzel szemben azok, akik elfogadták az elébük tárt adatokat, ki tudták verni fejükből az antigravitációra vonatkozó előítéleteiket, és így megvalósították azt, amit korábban lehetetlennek tartottak.

Ez a projektum lényegében nem fizikai, hanem pszichológiai kísérlet volt. Nem kellett volna épp az antigravitációt választanunk. Az eredmény, ezt megjósolhatom, akkor is ugyanez lett volna. Nem egy tudóst megfigyeltem, hogyan dolgozik a laboratóriumokban és a könyvtárakban. Tanulmányoztam azokat a neveltetésükből származó előítéleteket, amelyekkel munkához látnak. Amikor valamilyen problémával foglalkozni kezdenek, eleve eldöntik, megoldható-e vagy sem. Így aztán sok esetben, amint ezt Dykstra professzor példáján tapasztaltuk, csak annyiban érdekli őket a probléma, hogy bebizonyítsák, az előzetes álláspontjuk helyes volt.

Bocsássák meg nekem, hogy e projektumban kísérleti nyúlként használtam önöket, hisz végül is elmondhatom, hogy a tudományos vizsgálódások sokkal hatásosabb technikájával ruháztam fel önöket, mint amilyenekkel valaha is rendelkeztek. Annak a meggyőződésnek technikájával, hogy amit az ember nagyon akar, azt el is érheti. Egyáltalán nem ugrattuk be önöket. Hanem egy új és hatásos tudományos módszert mutattunk be.

Ha néhány hét leforgása alatt megoldhatnak – ahogy most megoldottak – egy korábban megoldhatatlannak vélt problémát, akkor hány és hány olyan probléma akad az önök kutatási területein, amely erre az új megközelítési módra vár?

Még sok minden egyéb is elhangzott ezen az ülésen. Az ide-oda röpködő szavak egy része meglehetősen zavaros volt. Akadtak, akik semmiképp nem értették meg Berk magyarázatát.

„Még nekem is hosszú időbe telik majd – gondolta magában Mart -, amíg teljesen felfogom.” Szíve mélyén enyhe haragot érzett, amit csak nagy nehezen bírt elfojtani. De magában kuncogott, milyen zökkenésmentesen irányította Berk a projektumot. Fogadni mert volna, hogy Dykstra nem egy kellemetlen percet okozott a pszichológusnak!

Amikor lassanként ráeszmélt, milyen feltétlen igazság rejlik Berk módszerében, olyasformán érezte magát, mint akit főbe kólintottak. És ugyanezt látta tükröződni jó néhányuknak az arcán, egyfajta értetlenséget, egy pillantást, amelyből ezt lehetett kiolvasni: miért nem mondta ezt meg nekem valaki már korábban?

Végül megegyeztek abban, hogy másnap újból összejönnek, és megtárgyalják, milyen hatással voltak a történetek rájuk.

Mihelyt sikerült megszabadulniuk a többiektől, Berk karon fogta Martot.

- Majdnem elfelejtettem átadni neked egy vacsorameghívást.
- De ez aztán ne legyen beugratás – válaszolta Mart.

Vacsora után kettesben kimentek a teraszra, amellyel Berk városi villáját vidéki birtokká igyekezett átvarázsolni. Leültek egy kerti padra, és figyelték, ahogy a szomszéd tévéantennája mögött felkel a hold.

– Halljuk a folytatást! – szólalt meg Mart.

– Miféle folytatást?

– Ne add az ártatlant. Holnap délelőtt a profok úgyis kiszedik belőled, és szeretném, ha én volnék az első, aki megtudja.

Berk egy ideig hallgatott, aztán rákezde. De előbb pipára gyújtott, s megvárta, amíg jól szelel.

– Jennings majdnem fején találta a szöveget, amikor, mint mondta, az emberi elme zsilipjeiről beszélt. Mi ketten szintén közel jártunk az igazsághoz, midőn annak idején az iskolában megpróbáltuk megoldani a világegyetem problémáit.

Az egész dolog abban a kérdésben sűrűsödik össze, amit ott a hegyekben tettél fel nekem. Hogyan játszódik le a gondolkodás folyamata? Honnan jönnek az eredeti gondolatok?

Vedd példának azokat a bonyolult egyenleteket, amelyeket a térgörbület körüli gravitációs áramlásra vonatkozóan néhány napon belül kifundáltál. Miért nem csináltad ezt meg már tíz évvel ezelőtt? Miért nem csinálta meg már régebben valaki más? És miért épp te, és senki más?

A te részvételed ebben a dologban. Egyedül nem tudok megbirkózni vele. Nem tudom pontosan, mi ez: fizika vagy pszichológia, vagy a kettőnek valamilyen furcsa keveréke.

Akárhogy is áll a dolog, így kezdtem hozzá. Gondolom, ismered a kommunikációs elméletet. És azt is tudod, hogy minden adatot ki lehet fejezni rezgésekből álló kódformában. Egy fényképet például kódformába lehet önteni félhang pontokkal. Az információ rezgésekkel való kódolásának számos különféle formája van. A kódolásnál használhatunk pontokat és vonásokat, a rezgéseket időbeli szünetekkel választhatjuk el egymástól, alkalmazhatunk rezgésamplitúdót, ezer és ezer különböző tényezőt és e tényezőknek különféle kombinációit. De *bármilyen* információt kifejezhetünk a rezgések speciális sorozatával.

Ilyen sorozat például: „a világegyetemben minden test vonzza a világegyetemben fellelhető összes többi testet”.

Egy másik ilyen sorozat: „a halhatatlanság titka abban rejlik, hogy...”, egy további sorozat: „maga a gravitáció ilyen és ilyen tényező működésének eredménye, és ezt ezzel és ezzel semlegesíteni lehet.”

Bármely kérdésre adott *bármely* választ kifejezhetünk egy speciális rezgéssorozattal, amelyben a rezgések egymás közti viszonya az információ kódolt kifejezése.

A pusztá zaj azonban meghatározásánál fogva a rezgések teljesen rendszertelen sorozata, amelyben a rezgések a legkülönbélebb viszonyban állhatnak egymással.

Ezért aztán minden információt hordozó közlés a „zaj” osztályának egyik speciális alosztálya. A pusztá zaj tehát minden lehetséges közlést, minden lehetséges információt magában hordozhat. A pusztá zaj, amely valójában – másképpen kifejezve – a pusztá valószínűség, ily módon mindentudó! Mármost ez nem valamiféle skolasztikus logikai játék, hanem annak felismerése, hogy mindent megismerhetünk, mindent megvalósíthatunk.

Mart mocorogni kezdett, és szivarjából sűrű füstfelhőt eregetett a hold felé.

– Várj csak! – kiáltott fel. – Azért a gondolattal felmérhető területnek mégiscsak kell valamilyen határának lennie.

– Miért? Tán a zajra és információra vonatkozó logikám téves?

– Istenemre, nem tudom. Helyesnek hangzik. Sőt helyes is, de mi köze van ennek az emberi elméhez és a Levitáció Projektumhoz?

– Strukturális szempontból nem tudom megválaszolni a kérdéset, legalábbis egyelőre. De funkcionálisan kell lennie az emberi elmében egy olyan mechanizmusnak, amely nem egyéb, mint pusztá zajgenerátor, rendszertelen impulzusok létrehozója, pusztá mindentudó zaj.

És valahol másutt, az agyban kell lennie egy másik mechanizmusnak, amely arra van beállítva, hogy megsűrje a létrejött rendszertelen zajokat, vagy úgy irányítsa őket, hogy csak a szemantikusan értelmes formák szűrődhessenek át rajta. Nyilvánvaló, hogy ez a szűrő bármilyen szintre beállítható, s kiszűrhet minden olyasmit, amit mi zajnak nevezünk.

Így aztán ahogy végigmegyünk növekedésünk hepehupás folyamatán, iskolába járunk, nevelésben részesülünk, ezt a zajszűrőt egy olyan vörös vonalra állítjuk be, amely a külvilág és az alkotóképességünk szolgáltatata adatokból csakis a pusztá minimumot engedi át.

Ettől kezdve elvetjük a külvilágnak mindazokat a tényeit, amelyek gondolkodásmódunkhoz nem igazíthatók hozzá. Az alkotó képzelet szárnyait lenyesegetjük. Erről a szűrő, ha egyszer beállítottuk, önmagától gondoskodik.

– És ez a te projektumod – szólt közbe Mart -, a babilóniai miszticizmusra és az asztrológiára vonatkozó sületlenségek meg az a sok egyéb süket...

– Az egészet úgy állítottuk be, hogy minél zajosabb legyen – mondta Berk. – Nem tudtuk, hogyan lehet megvalósítani az antigravitációt, ezért aztán elétek vetítettük egy olyan ember képét, aki megvalósította. És a lehető legzajosabbá tettük, hogy ezáltal fellazítsuk a zajszűrőket. Az antigravitáció témájára vonatkozóan mindentudó zajt adagoltam nektek, azzal a megkerülhetetlen következtetéssel egyetemben, hogy azt valaki megvalósította.

Ti valamennyien korábban úgy állítottátok be a szűrőket, hogy az antigravitáció gondolatát elvesse. Hülyeség, mondtátok. Nem érdemes foglalkozni vele. Fordítsuk hasznosabb dologra az időt.

Így hát azt javasoltam Keyesnek, hívjunk össze titeket, nagy koponyákat, s vágjunk fejbe azzal a ténnyel, hogy ez nem hülyeség, hanem igenis megvalósítható. Adagoljunk nektek mindentudó zajt, amit meghallgattok, fellazítjátok a szűrőket, s az alkotóképességetek szülte választ átengeditek.

Sikerült. És mindig sikerülni fog. Csak az kell hozzá, hogy megszabadulj a fizikai és szellemi béklyótól, hogy kiigazítsad az önkényesen beállított zajszűrőt mindazon dolgok tekintetében, amelyeket egész életedben meg akartál valósítani. És akkor bármely problémára, amelyet meg akarsz oldani, megtalálod majd a megfelelő választ!

Mart felpillantott az égbolton ezüstösen fénylő holdra.

– Igen, nézd ott a csillagokat – mondta. – Mindig szerettem volna eljutni a csillagokba. Most megvalósítottuk az antigravitációt...

– És most eljuthatsz a csillagokba, ha akarsz.

Mart a fejét rázta.

– Te és a te Dunningod. Előbb úgy látszott, célhoz értünk, aztán kisült, hogy mégse. Rávéttél minket, hogy állítsunk elő antigravitációt. Aztán kiderült, hogy trükk volt az egész! Persze eljuthatunk a bolygókra, sőt a Naprendszeren túlra is, tán még a mi életünk folyamán. De a magam részéről azt hiszem, itt maradok, és veled fogok dolgozni. Végül is mit számít egy-két hitvány bolygó! Ha megtanuljuk hasznosítani az emberi elme maximális zajszintjét, az egész világegyetem urai lehetünk!